

MAAILMAN ERI KULMILTA

NL karkottaa kuusi brittiä

MOSKOVA/LONTOO

Neuvostoliitto karkottaa maasta kuusi brittiä vastatoimena Englannin muutama päivää aikaisemmin päätökselle karkottaa vastaava määrä neuvostoliittolaisia kertoivat englantilaiset diplomaattilähteet Lontoossa.

Karkotetuista viisi työskentelee Englannin Moskovaa suurlähetystössä ja kuudes on uutistoimisto Reutersin Moskovaa -kirjeenvaihtaja.

Diplomaattilähteiden mukaan karkotettujen nimet on ilmoitettu Englannin suurlähettiläälle, joka kutsuttiin Neuvostoliiton ulkoministeriön keski-ilta-aamuna.

Englannin ja Neuvostoliiton karkotuskierre alkoi torstaina, syysk. 11 p.m., jolloin 25 vaakoilusta epäiltyä neuvostoliittolaista karkotettiin Englannista. Moskova vastasi kaksi päivää myöhemmin karkottamalla niinkään 25 brittiä. Viime viikon maanantaina Lontoossa ilmoitettiin kuuden neuvostoliittolaisen karkottamisesta. Englannin pääministeri Margaret Thatcher puolestaan ilmoitti, ettei hän enää aio jatkaa vastavuoroista diplomaattien karkottamista Neuvostoliiton kanssa.

Ydintalvi surmaisi sivulliset

WASHINGTON- Ydinsodasta joutuvat todennäköisesti kärsimään eniten sotaan osallistumattomat maat, joiden asukkailla on eniten elämänsä aikana ollut mahdollisuus elää ydintalven aiheuttamien vaarojen uhassa. Tuoreen amerikkalaisen tutkimuksen mukaan nälkäkuolema uhkasi jopa 2,5 miljardia ihmistä.

Ydinsodan aiheuttamia ympäristöuhia tutkivat 300 tiedemiehen työryhmä toteaa raportissaan, että epäsuorat ympäristöuhut voivat olla kohtalokkaampia kuin varsinaiset sota. Ydintalven vaikutus on todennäköisesti auringonpaisteen, jolloin sadot tuhoutuvat. Toisaalta "ydintalven" uhka saattaa estää valtiota aloittamasta ydinsotaa, arvelaan raportissa.

Guatemalan hallitus perui hinnankorotukset

GUATEMALA - Guatemalan sotilashallitus on perunut julkisten liikennevälineiden maksujen hinnankorotukset, jotka aiheuttivat viime päivinä verisiä mellakoita maan pääkaupungissa.

Guatemalan presidentti kenraali Oscar Mejia Victores sanoi viikko sitten lehtimiehille, että hallitus tukee liikennemaksuja, voidakseen pitää lippujen hinnat entisellään.

MEXICO CITY, Meksiko - Jo toinen maanjäristys kahden päivän sisällä iski Mexico Cityyn viime viikon perjantaina tärisyttävästi jo pahasti tuhoutunutta pääkaupunkia uudella tärinällä, mikä mitattiin 7,3 Richterin asteikossa. Ensimmäinen, torstainen maanjäristys osoitti 7,8 samassa asteikossa.

Coloradossa sijaistavan US:n kansallisen maanjäristyskeskuksen mukaan kummankin järistyksen keskus sijaitsi Ison valtameren rannikolla noin 250 mailin etäisyydellä Mexico Citystä.

Torstaina, varhain aamulla sattunut ensimmäinen järistys katkaisi kaupungin kansainvälisen tiedotusjärjestelmän toiminnan eristäen siten kaupungin 18 miljoonaa asukasta muusta maailmasta. Seurauksena ensimmäiset radioamatöörien välityksellä saadut uutiset kuvasivat usein lähialueita tuhoa ja kauhua. Tuhot olivat kuitenkin huomattavasti suuremmat kuin mitä hallituksen virkailijat ja elossa selviytyneet journalistit olivat ennustaneet, mutta vähäisemmät kuin mitä ensimmäiset uutiset olivat arvelleet.

Mexico Cityn elegantti, vanha keskus seisoa yhä pystyssä. Kaupungin pormestari Ramon Aguirre sanoi keskustan noin miljoonasta rakennuksesta tuhoutuneen osittain noin 760, ja täydellisesti 411.

Kaupungin keskusta näyttää siltä kuin riehaantunut, suuri hirvitys oli talshut sen lävitse tuhoten kaiken tielleen satuneen.

Alustavat kuolinlukumatkien vaihtelevat melkoisesti lähteistä riippuen. Mexico Cityn poliisin mukaan kuolleiden lukumäärä oli sunnuntaina 2,500 ja loukkaantuneiden lukema noin 15,000. Diplomaatit, heidän joukossaan myös US suurlähettiläs John Gavin, sanoivat kuol-

Maanjäristykset tärisyttivät Mexico Cityä

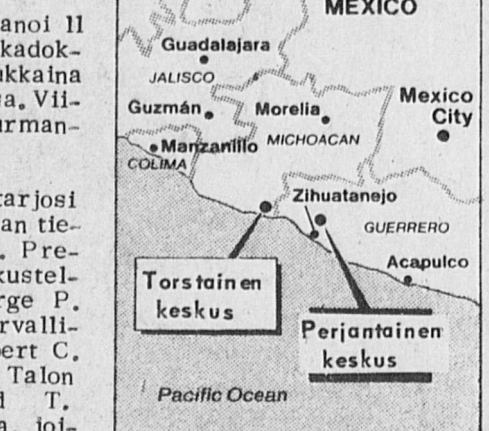

Pelastustyöläiset kantamassa yhtä maanjäristyksessä loukkaantunutta naista sairaalalähikilokunnan hoiviin.

linlukumien nousevan ainakin houtui kokonaan. 10,000:een.

Kuolleiden lukumäärä olisi ollut nykyistään suurempi, jos maanjäristys olisi sattunut myöhemmin, sillä aam. varhaisella suurin osa keskustan toimistorakennuksista oli tyhjillään. Ainakin puolet tuhoutuneista rakennuksista oli toimittajia. Suurin osa surman-saaneista oli vähätuloisten kerrostaloissa asuvia kansalaisia.

Aguirre sanoi 112 romahtaneista rakennuksista olleen hallituksen virkataloja, joihin oli varastoitu useiden vuosikymmenien arvosta tilastoja ja tietoja. Erään virkailijan mukaan tietokone, mikä sisälsi kaikki vuoden 1986 budjettilukemat, tu-

Perjantain järistys osoitti 7,3 Richterin asteikossa; aikaisempi 7,8.

US suurlähetystö sanoi 11 amerikkalaisen olleen kadoksissa. Kaikki olivat asukkaina romahtaneissa hotelleissa. Viiden tiedetään saaneen surmansa.

Presidentti Reagan tarjosi apuaan lauantaina saatuaan tietää tuhojen suuruudesta. Presidentin sanottu keskustelun ulkoministeri George P. Shultzin, kansallisen turvallisuusneuvonantaja Robert C. McFarlanen ja Valkoisen Talon esikuntapäällikkö Donald T. Reaganin kanssa keinoista, joiden avulla voitaisiin mobilisoida globaalinen pelastusapu, mikäli Meksikon hallitus sellaista vaatii.

Ranska myöntää syyllisyytensä

PARIISI, Ranska - Pääministeri Laurent Fabiusin sunnuntaisen virallisen lausunnon mukaan Ranskan salaisen palvelun agentit upottivat ydinaseita protestoitavan Rainbow Warrior aluksen Uudessa Seelannissa 10 viikkoa sitten. Lausunto oli täysin päinvastainen kaikkiin aikaisempiin, joissa evättiin Ranskan syyllisyyttä.

Fabius, 39, luki lausunnon reportereille virastonsa ulkopuolella, mutta kieltäytyi vastaamasta heidän kysymyksiinsä. Täten kysymys siitä, kuka hallituksen virkailijoista oli vastuussa Greenpeace järjestön omistaman aluksen upottamisesta, jäi vastausta vailla.

Aluksen upotuksesta on nousunut melkoinen koha ja Ranskan hallitus on joutunut valokellaan sen johdosta. Sanomalehti Le Monde vihjaisi viikko sitten, että joko puolustusministeri Charles Hernu tai joku muu ministeriön palveluksessa oleva henkilö olisi antanut käskyn Greenpeace järjestön omistaman aluksen upottamisesta. Hernu kuitenkin kielsi syytteen välittömästi.

Ranskan hallitus ei seuraa van päivän istunnossaan kommentoinut koko jutusta. Hallituksen istunnon jälkeen annettua tiedonannossa korostettiin, että jatkoo sivulla 5

Weir vapautettu

Benjamin Weir

WASHINGTON - Amerikkalainen pastori Benjamin Weir pääsi vaputeen viime viikolla 16 kuukautisesta vankeudesta Libanonissa. Presidentti Reagan sanoi, että hän ei voi olla tyytyväinen ennenkuin kuusi muuta vangittua amerikkalaista on vapautettu.

Kidnappaajat luovuttivat Weirin amerikkalaisen viranomaisen huostaan viime viikon lauantaina Beirutissa.

Weir sanoi kidnappaajien uhkaavan tappaa muut vangitsemansa amerikkalaiset ja sanoi hänet vapautetun siinä toivossa, että hän voisi välittää Reaganin hallitukselle heidän sanomansa. Sanoman mukaan kidnappaajat eivät odota enää kauaa.

Pastori Weir, 61, vangittiin toukokuun 8, 1984.

delleenkin esittävän vain yhden ja saman vaatimuksen: vapauttaa 17 Kuwaitissa vangittua miestä.

Eräs Reaganin hallituksen virkailija sanoi, että kidnappaajien uhkauksiin tulee suhtautua vakavasti ja Yhdysvaltojen tulee tehdä kaikkensa jotta vangittujen henget eivät olisi vaarassa.

Hallituksen politiikkaan ei kuitenkaan kuulu tehdä myönnytyksiä terroristeille.

Weir sanoi, että kidnappaajien mielestä US hallitus ei ole ollut halukas neuvottelemaan Kuwaitissa vangittujen vapauttamisesta. He uhkasivat kidnappata muita amerikkalaisia, ellei heidän vaatimuksensa saa positiivista vastausta lähiaikoina.

Pastori Weir, 61, vangittiin toukokuun 8, 1984.

Muusikot Farmarien apuun

CHAMPAIGN, Ill. - Kynnetyt pellot ja viljasillot siinsivät vajaan puolen mailin etäisyydellä University of Illinoisin jalkapallostadionilta cowboy-laulaja Willie Nelsonin astuessa lavalle ja toivottaessa yleisön tervetulleeksi "FarmAid" -konserttiin sunnuntaina. Nelson sanoi konsertin pidettävän amerikkalaisten maanviljelijöiden hyväksi.

Lähes 88.000 kuulijan joukko täytti stadionin. Joukko oli värikästä, vaihtelevaa farmareista entisiin hipppeihin ja kaikki nousivat seisomaan Nelsonin ja Neil Youngin laulaessa dueton "perheistä, jotka työskentelevät yhteistyönä ja jotka ilmaisevat kantansa".

"Olen ymmällä, että näin suuri joukko saapui paikalle", sanoi Don Smoot, työton illinoisilainen farmari. Hän seurasi konserttia vesisateesta huolimatta vaimonsa ja kahden poikansa seurassa. Toinen pojista oli pukeutunut T-paitaan, mikä edusta oli varustettu tekstiilillä "I WAS going to be a farmer" (MEINASIN ryhtyä farmariksi).

Nelson sanoi puhelinsoittojen tuottaneen puoli miljoonaa tunnissa. Sunnuntai-ilta-päivään mennessä konsertti oli tuottanut jo \$3 miljoonaa. Järjestäjien mukaan \$4 miljoonaa oli saatua kokoon ennenkuin konsertti pääsi alkuaan. Varhaisen tietojen mukaan konsertin kokonaistulot nousivat 10 miljoonaan dollariin.

Kaikkiaan 54 rock- ja country-muusikkoa osallistui 14 tuntia kestäneeseen konserttiin. Liiput maksivat \$17,50 ja ne myytiin loppuun kolmessa päivässä.

Willie Nelson: päivä farmareille.

Nelsonin mielestä FarmAid -konsertin tarkoituksena ei ollut yksistään auttaa avun tarpeessa olevia farmareita, vaan samalla saada amerikkalaiset ajattelemaan eri tavalla aamiaisyötyänsä kinkkua ja kananmunia.

Aseneuvottelut jatkuvat

GENEVE, Sveitsi - Yhdysvallat ja Neuvostoliitto aloittivat viime viikon torstaina Genevessä aseidenriisuntaneuvottelujensa kolmannen kierroksen. Suurimmaksi kiistan aiheeksi neuvotteluissa on noussut Yhdysvaltain avaruuspuolustusjärjestelmä, ns. "Tähtien sota" -suunnitelma.

Presidentti Ronald Reagan totei viimeksi viime viikolla, ettei Yhdysvallat aio käydä ase-neuvotteluissa kauppaa uuteen asejärjestelmään liittyvästä tutkimustyöstä. Sen sijaan voidaan neuvotella avaruuseen varsinaisesta rakentamisesta ja sijoittamisesta avaruuteen.

Neuvostoliitto on tarjoutunut luopumaan suuresta osasta ohjuksiaan, jos Reagan suostuisi rajoittamaan avaruuseen kehittyä - ja tutkimustyötä.

Avaruuspuolustusjärjestelmä tähtää siihen, että Yhdysvaltoja lähestyvät vihollisohjuksia torjuttaisiin jo avaruudessa. Avaruusaseiden muodostaman "kilven" kustannukset on arvioitu 26 biljoonaksi dollariksi.

Neuvostoliitto on arvostellut Yhdysvaltoja sen jyrkästä kannasta ja arvellut Geneven neuvottelujen menettävän sen vuosikokouksensa.

Geneven neuvotteluiden kolmas kierros päättyi ennen suurvaltojen huijuttamista, joka järjestetään Genevessä 19. 20. marraskuuta.

Läpimurtoa ei näkyvissä

Neuvostoliiton valtuuskuntaa johtava Geneven aseidenriisuntaneuvotteluissa Viktor Karpov ja Yhdysvaltain valtuuskuntaa Max Kampelman. Kumpikin korosti neuvottelujen merkitystä Geneven ssapueissaan.

Mitään pikaista läpimurtoa ei neuvotteluissa kuitenkaan ole näkyvissä, arvioivat läntiset diplomaattilähteet suurvaltojen viimeisimpien lausuntojen perusteella.

Geneven neuvottelut aloitettiin viime marraskuussa uudelleen yli vuoden jatkuneen tauon jälkeen. Genevessä neuvotellaan kolmesta aihepiiristä: manneentvälisistä ydinohjuksista, keskimatkan ohjuksista ja avaruusaseista.

Neuvostoliiton mielestä neuvotteluissa tulisi edetä siten, että yhdessä aihepiirissä saavutettua edistystä olisi mahdollista käyttää kahden muun aihepiirin aloitissa.

Neuvostoliiton päätavoitteena on estää Tähtien sota -suunnitelman toteutuminen eikä se

suostu keskustelemaan mistään suunnitelman yksityiskohdista.

Yhdysvallat puolestaan vaatii suuria supistuksia pitkän ja keskimatkan ydinohjuksiin. Kummallakin suunnalla on näihin ohjuihin tarkoitettuja ydinkärkiä noin 7.500. Yhdysvallat ei suostu neuvottelemaan itse Tähtien sota -suunnitelmasta, mutta on valmis selvittämään sen mahdollisesti tuomia etuja myös vastapuolelle.

Presidentti Reagan sanoi viime viikossa lehdistötilaisuudessaan, että myös neuvostoliiton tulisi harkita vastaavalaisten avaruuspuolustusjärjestelmän perustamista, jota nykyisestä ydinpelotteesta luomasta kauhun tasapainosta voitaisiin tulevaisuudessa luopua.

Senaatilta siirtolaislaki

WASHINGTON - Senaatti läpäisi viime viikon torstaina siirtolaisuutta kontrolloivan lakiesityksen, mikä alaisuudessa tullaan rankaisemaan niitä työnantajia, jotka tietoisesti pestyvät laittomia siirtolaisia.

Lakiehdotus läpäisi äänin 69-30 ja se oli kolmas siirtolaisuutta koskeva lakiehdotus, mikä senaatti on hyväksynyt viimeisten neljän vuoden aikana. Laki joutuu nyt edustajahuoneen komitean tarkasteluun.

Marginaali oli huomattavasti vähäisempi kuin vuosien 1982 ja 1983 äänestykset, jolloin lakiehdotukset hyväksyttiin äänin 80-19 ja 76-22. Kumpikaan ei astunut voimaan, mutta edustajahuone ja senaatti jäsenien konferenssissa päätti hyödyntä lähele kompromissia viime vuosissa istunnossa.

Lakiehdotuksen kulmakivenä on sakottaa työnantajia, mikäli he tietoisesti ottavat palvelukseensa laittomia työläisiä. Senaattori Alan K. Simpson (R-Wyo.), joka on kuuden vuoden ajan työskennellyt siirtolaislain hyväksi, uskoo laittomien siirtolaisten lukumäärän automaattisesti vähenevän, jos työmahdollisuudet ehtyvät.

Työnantajat saisivat maksaa jopa \$10,000 sakot per siirtolainen ja puolivuotinen vankeus aika odottaisi rangaistuksena.

Kongressi luopuisi rangaistuksista kolmen vuoden jälkeen, mikäli tilastot osoittaisivat lain diskriminisoivan espanjankielistä väestöstä.

Suomen uutisia

SAK:

Etelä-Afrikka täydelliseen kauppasaartoon

Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK vaatii hallitukselta nykyistä tehokkaampia toimia kaiken Suomen ja Etelä-Afrikan välisen kaupan lopettamiseksi. SAK:n edustajat kävivät viime viikon perjantaina puheenjohtaja Pertti Vihasen johdolla jättämässä ulkomaankauppa- ja teollisuusministeri Jermu Lai-nelle (sd.) vetoamukseen painostustoimista Etelä-Afrikkaa vastaan.

SAK vetoaa myös Etelä-Afrikan kanssa kauppaa käyviin yrityksiin ja näiden järjestöihin yrityksiin ja näiden järjestöihin kaupan omaaloitteisen lopettamisen puolesta. SAK vetoaa jäsenliittoihinsa ja jäseniin, että ne käynnistävät työnantajensa kanssa neuvottelut kaupan lopettamisesta johtuvien yllimenokauden ongelmien ratkaisemiseksi.

SAK kehottaa edelleen jäseniään, joita on miljoona, boi-

kotoimaan eteläafrikkalaisia tuotteita. Järjestö aikoo myös toimeenpanna kampanjan tuotteiden boikotoimiseksi.

Sopimus irtisanottiin

Suomi päätti irtisanoa Etelä-Afrikan kanssa solmitun rikoksentekijän luovuttamista koskevan sopimuksen. Hallitus katsoo, että vuodelta 1924 oleva sopimus poikkeaa Suomen voimassaolevasta luovuttamisesta ja on vanhentunut. Sopimuksesta puuttuu erityisesti vainon kohteeksi joutumista koskeva määräykset ja humanitaarisuuslauseke, todetaan ulkoministeriöstä.

Ottaen huomioon Etelä-Afrikan hallituksen harjoittaman rotupoliittikan voi sopimuksen soveltaminen tästä syystä joutua kohtuuttomaan tulokseen, todetaan ulkoministeriöstä.

This week in

The Finnish-American

RAIVA AJA

Page 3

- A Fitchburg church celebrates its 90th anniversary this weekend.
- FinnFest USA '86 will be in Berkeley, California, in 1987 the national festival will return to the state of Michigan, and the location for 1988 is currently up for grabs. A brief look at future FinnFests by Kalevi Oikio.
- Raivaaja Publishing Company board member Sharon Oikela spent three weeks in Finland this summer. She shares with us some of her impressions of her first visit to the land of her ancestors.
- The First Ambassadorial Symposium of the Neutral Countries will be held at La Salle University in Philadelphia on October 9.
- And much more...

U.S.P.S. 454580

RAIVAAJA

(THE PIONEER) - Established 1905

Published by RAIVAAJA PUBLISHING CO.
Weekly on Thursday except when Holiday falls on
Thursday, then on Wednesday
147 Elm St., P.O. Box 600
Fitchburg, MA 01420
Phone (617) 343-3822
Second Class postage paid at Fitchburg, MA

Marita Cauthen
Editor

J. N. Reila
Manager

**SUBSCRIPTION RATES
(TILAUSHINNAT)**

	UNITED STATES	CANADA
12 Mo.	\$20.00	
6 Mo.	13.00	
3 Mo.	9.00	

FINLAND

12 Mo.	*\$24.00
6 Mo.	17.00

Single copies 35c

Jokioisten sahan työvoimaa vuosisadan vaihteen tienoilta. Pojista toinen oikealla on Kalle Flink, joka lähti myöhemmin Amerikkaan ja muutti nimensä Sointuksi. Saha paloi 1904.

17 vuotta Amerikassa

Joskus tulee eteen sellainen "tenkka poo", että siitä ei selviä juuri millään. Ei johdu siitä, etteikö pääkirjoituksen aiheita löytyisi. On vain niin, että ajatukset ovat jossain muualla.

Meikäläisellä oli tässä menneellä viikolla nimittäin merkkipäivä. Silloin tuli kuluneeksi tasan 17 vuotta siitä, kun astuin ensi kerran Amerikan maankamaralle New York Cityssä. Pitkä aikajakso nuorena elämässä.

Ilmassa oli tietenkin jännitystä ja samalla myös pelkoa tuntemattomasta. Vaikka olinkin koulussa lukenut pitkän englannin ja takana oli siis seitsemän vuoden opinnot kielessä, oudolta tuntui, kun kukaan ei puhunut suomea. Kaikkialla sorisi vain elokuvista ja televisiosta tuttu englannin kieli.

Elettiin syyskuuta paremmalla puolella. Suomessa oli jo kunnan syksy ja käsiin olivat tiukasti käsissä ja villakankainen takki niskassa. Mikä shokki olikaan astua ulkoilmaan New Yorkissa, sillä lämpömittari osoitti 80 astetta! Eikä siinä kaikki, kannettavana oli kaksi isoa matkalaukkuja muiden kamojen lisäksi. Apua en uskaltanut pyytää, koska Suomessa oli muistettu varoittaa siitä, että New York ja Amerikka on varkaita täynnä.

Ohjeeni oli löytää Connecticutin osavaltioon kulkeva limousine ja matkustaa sillä New Haveniin. Tein työtä käskettyä. Auton kuljettajalla oli niin vahva Brooklynin "aksentti", että en ymmärtänyt siitä juuri mitään. Muistan vain ajatelleeni itseni, että näinkö ne kaikki tässä maassa puhuvat.

Kuljettajalla oli myös omat vaikeutensa meikäläisen suhteen. Puheen hän ymmärsi, mutta nimi antoi vaikeuksia. Toistettuani suomalaisen nimeni kolmasti, hän kirjoitti maksukuittiin "Miss X". Vielä tänäkin päivänä tuo samainen kuitti on hyvässä tallessa. Seurasin silmällä tarkkana maisemia limousinen ikkunasta. Olin toki tietoinen New Yorkin laajuudesta, mutta vähän ihmettelin, kun loppua ei tullut ollenkaan. Puolentoista tunnin ajomatkan kuluttua automme pysähtyi, kuljettaja avasi oven ja ilmoitti: "New Haven".

Oli siinä meikäläisellä ihmettelemistä! Luulin olevani edelleenkin New Yorkissa. Suomessa kun kaupunkien välillä on aina metsää tai aukeita peltoja, niin luulin samojen luonnonlakien pätevän tälläkin mantereella. Todellisuudessa olimmekin ajaneet ties kuinka monen kaupungin halki ja jopa osavaltiosta toiseen.

Siltä se alkoi, pitkä Amerikan vuoteni. Enhän minä tänne jäämään tullut, käymään vain....

Nimipäivät

Lokakuun 3 p. Raimo
Lokakuun 4 p. Salla, Saija
Lokakuun 5 p. Inkeri, Inka
Lokakuun 6 p. Roine
Lokakuun 7 p. Pirkko, Pirjo,
Piritta, Birgitta
Lokakuun 8 p. Hilja
Lokakuun 9 p. Ilona

Työn ja aatteen lapset

Vuosisadan vaihteen ja 1900-luvun alun suomalaiset työläiset lapset ovat nyt ensimmäisen kerran saaneet oman kirjansa. Lasten elämää esittelee kuvateos, jonka on toimittanut Vesa Karvinen ja kustantanut Sosialidemokraattinen Raittiusliitto. Työn ja aatteen lapset esittelee lapsia pieninä puurtajina ja innokkaana järjestöihmisinä. Leikkiäkään ei ole unohtettu.

"Kirja ei pyri olemaan niinkään historiateos, vaan välittämään ajan tunnelmia, kertoo Vesa Karvinen.

Työn ja aatteen lasten idea poiki 70-luvun lopulla tehdystä kirjasta Työn ja aatteen tie. Jo tällöin erottui joukosta lapsia esittäviä kuvia. Aineiston keruu museista ja yksityisiltä vei toimittajalta yhden kesän.

Työnantajien halusivat jo viime vuosisadalla joskus ikuistaa työväkinsä ryhmäkuvaan. Kuvia ottivat myös työväenlehdet, joiden arkistot ovat suurimmilta osin hävinneet. Liikkeellä oli myös ennakkoluulottomia valokuvaajia, kuten kuopiolaisten Victor Barsokevitch ja helsinkiläisen Signe Brander, jotka kuvasivat tavallisia ihmisiä askareissaan. Valokuvakokoelmien eivät tuolloin olleet tavallisen kansalaisen ulottuvissa.

Vanhat kuvat pyrkivät olemaan asetelmittain pysähtyneitä ja lyhyitä. Se johtui paitsi kuvateknisistä myös siitä, että tuolloin filmaus oli juhlaheikki, jolla tahdottiin kruunata jokin tärkeä tapahtuma ihmiselämässä.

-Vuosisadan vaihteen kuvia ei ole osattu vaalia, vaan suuri osa on hävinnyt. Kuluneita-kaan otoksia emme ole retu-

soineet. 30-40-luvuilla järjestötoiminta kuvailtiin tiin ahkerasti, ja siltä osin valvasi jopa runsauden pula, Karvinen kertoo.

Neljäs työläisistä alaikäisiä

Kuva, joka useimmilla on vuosisadan vaihteen ipanoiden elämästä, on aivan liian ruusuinen. Hyväosaisten, pappiloiden ja kartanoiden joulu-korttipienokaisien ohella raatoivat alle 15-vuotiaat lapset raskaassa tehdastyössä kello ympäri aikuisten rinnalla.

Taustalla on yhteiskunnallisen kehityksen, joka ajoi torpparit ja mäkitupalaiset ansioon toivossa teollistuvien kaupunkien.

Vuonna 1855 joka neljäs tehdastyöläinen oli lapsi. Eniten alaikäisiä työskenteli kirjapainoissa ja tulitikkutehtaisissa. Työpäivä alkoi yleensä neljän viiden aikaan aamulla ja päättyi kello 21-22. Osa työstä tehtiin kotona naisten kanssa.

Vasta työturvallisuuslaki vuoden 1889 kielsi alle 12-vuotiaiden tehdastyön, mutta määräyksiä kierrettiin yleisesti.

Ankeat työolot olivat omaiaan levittämään keuhkotautia ja kulkutauteja. Varsinkin tulitikkutehtaat olivat vaarallisia fosforin takia. Kerrotaan, että Porin tulitikkutehtaasta vietin salaa lapsia kuolemaan Tukholman salaaloihin.

Lapset työskentelivät myös sahoilla, propsimiehienä, sähköpoikina, lehdemyyjinä, tavaranvarkaina ja kaupusteli-

joina. Kuvista käy ilmi, ettei kengänkilottajapojilla itsellään ollut kenkiä lainkaan.

Sosialidemokraatit tekivät v. 1911 eduskuntaesityksen, jossa pelättiin, että lapset kadulla "jouduvat usein turmeluneiden vekoittelijoiden käsiin, saat- taen tulla houkutteleviksi monenlaisiin pahisiin".

Kuvissa näkyy joukko alle 10-vuotiaita lapsia, joiden vö- täisillä kiikkivat aksellot. Heidän tehtävänsä oli ajaa karja keväällä laitumelle.

Kirja esittelee lapsia myös ensimmäisissä kansakouluissa. Yhteiskunnalliset tapahtumat, paraatit ja kansankokouksetkin ovat aina kiinnostaneet lapsia.

Lasten vaateparsi ei vuosisadan alussa paljoakaan poikennut aikuisten tamineista: tyyliin kuuluivat lippalakki ja sarkapaltoo sekä huivi ja esiliina.

Ihanneliitosta Raittiusliitto

Ensін osa kirjasta on varattu aatepuolen esittelylle. Sos. dem. raittiusliike toimi merkittävänä järjestötyön käynnistäjänä.

Lahjoituksia 80-vuotiaalle Raivaajalle!

TUKEMISRAHASTO NYT: \$10,043.94

Kuolleita

Armas Putonen

Edward Mäkelä

CONCORD, MA - Armas J. Putonen, 73, kuoli elokuun 24, 1985 kotonaan pitkän sairauden murtamana.

Hän oli syntynyt Gloucesterissa Konsta ja Elizabeth Putosen poikana.

Kaipaamaan jäi vaimo Frances; tytär Avis perheineen; sis- kot Fanny Hutney, W.Babylon, N.Y.; Vieno Fransson, E. Roc- kaway, N.Y. ja Sylvi Puska, Seinäjoki, Suomi; veljet Lauri ja Leonard Putonen, Sunapee, N.H.

Polttohautaus toimitettu.

Hjalmar Helin

HATSOLA, Suomi - Hjalmar Helin kuoli syyskuun 14, 1985 Hatsolassa Suomessa.

John Kangas

FITCHBURG, MA - John W. Kangas, 82, 376 Elm St., kuoli syyskuun 16 p. 1985 Woodford Hoitokodissa, Ayer, MA. Hän oli edesmenneen Aune (Laine) Kankaan aviomies.

Vainaja oli syntynyt Fitchburgissa lokak. 20, 1902 Mar- ti ja Hilda (Helin) Kankaan poikana ja asui täällä koko ikänsä.

Hän työskenteli entisen Iver Johnson Co. yhtiön palveluk- sessa Fitchburgissa.

Kaipaamaan jäi kolme ty- tärtä, June E. Kangas, Staten Island, N.Y., Diane G. Kan- gas, Fitchburg ja June Harju, Cokato, Minn.; kaksi sisko- Elvi Hyvärinen ja Leona Pa- jari, kumpikin Fitchburgissa; kahdeksan lastenlasta sekä u- seita sisarusten lapsia.

Hautauksesta huolehti Sa- wyer-Miller Hautausseimistö Fitchburgissa. Pastori David E. Wuori suoritti siunauksen ja hautaus tapahtui Forest Hill hautausmaahan.

GARDNER, MA - Edward J. Mäkelä, 77, kuoli syyskuun 17, 1985 Lincoln Hoitokodissa, 299 Lincoln St., Worcester.

Hän oli syntynyt Fitchburgis- sa ja asui useiden vuosien ajan Gardnerissa. Ammatiltaan hän oli rakennustyöläinen ja jäi e- läkkeelle 15 vuotta sitten.

Kaipaamaan jäi neljä veljeä: Walter Stark ja Elmer Stark, kumpikin New Ipswich, N.H.; Henry Stark, Zephyr Hills, Fla., ja Oscar Aho, Lake Worth, Fla.; neljä sisko: Marie Frid- land, Lake Worth, Fla., Hilma Wheeler, West Palm Beach, Fla.; Lydia Nisula, Oklawaha, Fla., ja Sylvia Ketola, Lanta- na, Fla.; sekä useita sisarus- ten lapsia.

Hautauksesta huolehti Norg- ren Memorial Chapel Hautaus- toimisto Worcesterissa. Hau- taaminen tapahtui Wilwood hau- tausmaahan Gardenissa.

Ellie Peterson

LUNENBURG, MA - Ellie S. (Mäki) Peterson, 73, 32 Bouc- her St., kuoli syyskuun 17, 1985 Burbankin sairaalassa. Hänen aviomiehensä Harold J. Peter- son St. kuoli lokakuun 29, 1963.

Hän oli syntynyt Fitchbur- gissa huhtik. 28, 1912 Emil ja Marja (Österholm) Mäen tyt- renä ja asui Lunenburgissa 36 vuoden ajan.

Eläkkeelle hän jäi 1977 työ- kenneltyään Groton Schoolin voimistelulaitteiston valvojana. Ennen sitä hän oli Burbankin sairaalan päälouduhoitaja.

Kaipaamaan jäi poika Harold J. Peterson, Jr., Annapolis, Md.; veli Alfred Mäki, Lunen- burg; kaksi sisko, Elizabeth Holmes, Leominster ja Jennie Boucher, Lunenburg; sekä kak- si pojanlasta, Susan ja Samuel Peterson, Annapolis, Md.

Hautauksesta huolehti Bosk Hautausseimistö Fitchburgis- sa. Hautaus tapahtui For- rest Hill hautausmaahan.

-Järjestötoiminta oli tuolloin vireää, ja aikuiset puhasivat yhdessä lasten kanssa. Siinä mielessä vuosisadan alku oli vanhaa hyvää aikaa, sanoo Vesa Karvinen.

Vuosisadan alkuvuosina pe- rustetun Ihanneliiton kasvatus- tavoitteina olivat hyvyys, hen- kinen rikkaus, luokkatietoisuus - ja tietyistä raittius. Liiton toiminnan laajetessa se lak- kautettiin sortovuosina.

Ihanneliiton seuraajalla, Sosialidemokraattisella rait- tiusliitolla oli lasten osasto- la käytössä erityinen terveht- mistapa: tunnussana Toveruus ja kahden sormen vienti oh- moille. 30-luvulla suunniteltiin yhtenäiset vaaleansiniset pu- vut pumpulinkankaasta, systeristä ja regatista. Liiton lehti keuh- pukuja "Ilmaviksi", käytän- nöllisiksi ja hyvin kauniiksi".

"Retkeilyllä on ihmeellinen, kokoava voima, ei vain yksilöllisesti vaan myös yh-

teenkuuluvaisuuden kannalta", filosofoi Päivän nuorten opas. Sivistysharrasteisiin kuului kuorolaulun ja -liikunnan lisäksi kokoustekniikan opis- kelu.

Ja sitten talot

Seuraavaksi Vesa Karvinen suunnittelee työväentalojen ko- koamista kansien välillä. Työni- menä on Työn ja aatteen talot.

Työväentalot ikuistettiin yleensä valmistuttuaan. Nyt kun opetusministeriö antaa tukea talojen kunnostukseen, ovat kamerat taas räpsäh- delleet, sanoo Karvinen.

Vajaan satasen hintaista Työn ja aatteen lapset -teosta saa tilata Sos. dem. raittiusliitosta. Kaksi viikkoa sitten ilmestynytä kirjaa on painettu rajoite- tusti.

Jutustelua

ITALIALAINEN filmausryh- mä, joka matkusti Kiinaan ku- vaamaan Marco Poloa, vei mu- kanaan 150 kiloa erilaisia mako- rooneja, parmesaanijustoa, tomaattikastiketta ja muita ita- lialaisissa ruuanlaitossa vält- tämättömiä tarvikkeita. -Fil- mistä käy selvästi ilmi, että juuri Kiinassa Marco Polo en- simmäisen kerran näki ja söi spagettia.

SE, ETTÄ syyttää toisia o- mista vastoin käymisistään, on tietämättömyyden merkki; se, että syyttää itseään, on viisa- den alku; se, ettei syytä mu- ta sen paremmin kuin itseään- kään, on osoitus täydellisestä viisaudesta.

IHAN TOTTA!

HARVAT meistä ovat yhtä vilpittömiä kuin kirjailija Mark Twain, joka kirjoitti vaimon- sa saaman kirjeen kuoreen: "Avattu vahingossa uteliaisuu- den tyydyttämiseksi".

Kellonsoittajalapsen hästistivät keuhkain karjan laitumella. Pohjanmaan museon kuva ruotsinkieliseltä Pohjanmaalta Ylimarkusta.

The Finnish-American

RAIVA AJA

Detroit area ladies carrying the winning banner at FinnFest USA '85. It was designed and painted by Finnish Center member John Makinen.

Of future FinnFests

California has already been working one year for next year's FinnFest USA which will last a whole week and will be held on the campus of University of California Berkeley, across the bridge from San Francisco July 7 thru 13, 1986.

The first three-four days are allocated for private meetings and for excursions. FinnFest USA 1986 will serve all Finnish-American organizations in providing incentive for nationwide meetings and conferences as well as a top-notch vacation.

Detroit, Michigan, made a successful bid for FinnFest USA 1987. However for 1988 - when the theme suggested is the 350th anniversary of the arrival of Swedes and Finns to the Delaware Valley - Philadelphia has backed out and the steering committee is now entertaining new bids for that year.

Because of the 350th anniversary theme, FinnFest USA 1988 should be held on the East Coast. Offers are solicited from Washington DC, Lake Worth, Florida, or New York, areas which each have capability for hosting FinnFest USA. If Florida, the date would have to be in March in order to coincide with good weather and the arrival of heads of state from Sweden and Finland for the official celebration in the Delaware Valley.

FinnFest USA 1989 is earmarked for Seattle, Washington, but the years thereafter are open to bids. For further information on sponsoring FinnFest USA in your area, please write FinnFest USA Inc., 636 16th St. SE, Owatonna, MN 55060.

Kalevi A. Oikio

Leading the recessional from FinnFest '85 closing ceremonies was Väinämöinen (also known as Harry Siitonen) carrying the banner of the Finnish American Home Association of Sonoma, California. The FAHA is one of the groups planning FinnFest USA '86 next July in Berkeley.

On the left of Väinämöinen is Reino Saari, chairman of FinnFest USA '86.

Introduction to my heritage

by Sharon E. Oikelmus

This past summer I had the opportunity to take a three week tour of Finland.

Now most people would say three weeks in one country, especially a small country like Finland, is a long tour, but three weeks only begins to let one see a country, learn something about its culture, and meet its people.

My tour was organized by the North Idaho College's Study Abroad Division. The main thrust of the Idaho program was to introduce tour participants to the culture and history of Finland. It takes time to feel a country, and my three week tour allowed me to start that process.

During my stay in Finland I traveled from Helsinki to Eastern Finland, through the lake region, up into Lapland, down along the Western Coast, and finally returning to Helsinki.

Now that's a lot of land. I like most Americans tend to shrink European countries making the land mass of Finland about the size of New England.

The people who populate these distinct regions have developed individual cultural identities, though over the course of time many of the traditions have merged and melted together.

But the land has not changed; the East remains the hillier and more forested section, and Finland possesses one of the last and largest wilderness regions in Europe.

The flat West allowed farmers to grow their crops in relative ease compared to their eastern kinsmen (a "slash and burn" method of cultivation was required in Eastern Finland and parts of Central Finland). Through the tundra region of

Lapland one can feel the expanse and loneliness of the wild and barren north.

Throughout Finland there is the water - the lakes, ponds, rivers, canals, and creeks. Most cities and towns have seemed to incorporate some body of water into at least one of its municipal parks, so the people can enjoy the beauty and peace of land and water while residing within the city.

Most Finns flee the urban areas during the summer to spend their holidays in the country, usually by some body of water. In fact, coming from the profit oriented United States, it was a surprise to find so many shops and restaurants closed during a prime tourist season because the owners were away on summer holiday.

Much of Finland's history revolves around its fight for cultural identity and political freedom. No tour is complete without a trip to one or more of the fortresses, castles, or war monuments which tell of this struggle for peace and freedom.

In Finland such excursions introduce one to the political and military history of a country that was treated like a yo-yo between Sweden and Russia. Fortresses built by the Swedes to protect the then Swedish colony from Russian invasion also possess Russian modifications from when the installation was under Russian rule.

In sharp comparison to the massive structures of Olavinlinna and Suomenlinna, used in the Swedish-Russian struggle, is the defensive line used by the Finnish military to fight the Soviet forces in the Winter War of 1939.

No imposing military installations are found. Instead one sees the miles of upturned granite rocks used as tank traps, and the rat-hole shelters used by the Finnish troops as they worked their way along the defensive line.

As a Finnish-American I felt a deep sense of pride in Finland's fight for independence, but I also felt a deep sense of anguish for the centuries of denial over Finland's right to exist, and its people's desire to be not Swedes or Russians but to be Finns.

Because my tour took a slightly different path through Finland I got to see Finland through the eyes of its people. Our accommodations included stays at wonderful holiday villages, a farmhouse, and university dorms which function as summer hotels.

Should we have stayed in only Holiday Inn-like hotels I would never have been able to swim in Finland's lakes, take row-boat rides along its lakeshores, hike through Lapland's wilderness, or dance with people at campsites who were celebrating their summer holidays.

This was the best part of my trip for I realized that my family, though we no longer keep the Finnish language or many of its traditions, do indeed keep the basic Finnish lifestyle alive.

For my family has its kesä-koti, our summer home, where we go to bring balance back into our life. Our summer home is not fancy for if it was it would not be a break from everyday life but merely an extension of it.

My travels through Finland allowed me to start learning about my family's roots. The three weeks I spent traveling with the North Idaho College's tour introduced me to my heritage.

At the completion of my tour I still felt as if there was more to see and do, and in fact did extend my stay by an additional week.

Alas, all holidays must come to an end, and I finally had to return home. But as I flew over the Atlantic I was already planning my return trip to Finland, one that I hope will take place soon.

Sharon Oikelmus lives in Fitchburg, Mass. She is a member of Raivaaja board of directors.

First Ambassadorial Symposium of the Neutral Countries

PHILADELPHIA, PA - The First Ambassadorial Symposium of the Neutral Countries will open at 8:30 a.m. on Wednesday, October 9, in the Rodden Theater of the Union Building at La Salle University. Attending this one day session will be Ambassadors Richard Muller of Finland, Wilhelm Wachtmeister of Sweden, Thomas Klestil of Austria, and Klaus Jacob of Switzerland.

Neutrality as the foreign policy of the United States has enjoyed periods of high acceptance. Its history stretches as far back as George Washington's warnings against entangling alliances, covers most of the 19th century, and encompasses the preferred official and popular foreign policy prior to America's entry into both of this century's world wars.

Since 1945 successive United States administrations have tended to regard neutrality -

for America and for others - as an obstacle to the formation of collective defense alliances, alliances aimed primarily at the might and ambitions of the Soviet Union and its allies.

Is it possible that despite the present official hostility, the United States might in some future conflict of state of affairs re-embrace its traditional policy of neutrality?

Whatever the response to this hypothetical question, neutrality is already a chosen course of foreign affairs for the Western countries of Austria, Finland, Sweden, and Switzerland.

To examine their differing neutralities, their ambassadors will join an interdisciplinary panel of senior La Salle professors at the symposium. Each Ambassador will give his country's views on its policy of neutrality; its role in present world affairs, disarmament, national and international security and world stability; as well as its aspirations for international trade in a world of economic interdependence.

After their presentations, the ambassadors will respond to questions from the panel and the audience.

The symposium was organized by a committee headed by Dr. Leonard J. Barchak, professor of Communication Theory and Research at La Salle.

Barchak is a member of FinnFest USA's board of directors.

Saima Park

Two raffles were drawn at the Finnish American Club of Saima's annual Tori, a Finnish market place last Saturday, September 21.

The afghan donated by Ritva Jarvi was won by Agnes Moscatto of Lunenburg.

A watercolor painted and donated by Eugene Hoglund was won by Ethel Antonen.

Tarmo Hannula has received word from Veikko Uotinen of Lynchburg, VA, that Jari Hemmälä and Seppo Liutu, both of Finland, will be participating in the Freedom Trail Race (8 miles) in Boston on October 6.

Hemmälä won Finnish Cross Country championship this year and also the 5000 meter championship at the Finnish Championships in August.

Liutu is the "number one 10,000 meter man in Finland at the moment," according to Uotinen. His personal best for that distance is 28 minutes 6 seconds. Liutu was a special guest at the opening of the Finnish Memorial Field at Saima in 1982.

Hemmälä and Liutu are also scheduled to run in this year's Chicago Marathon.

In the Letterbox

We wish to thank all those in the Finnish Community who donated their time and talents to make Finnish Coffee Booth successful at the Burbank Hospital Fair. The response generated, demonstrated the enthusiasm and support of the Finnish people for events that give us an opportunity to preserve our identity as Finns in the mosaic of cultures we call the United States of America.

Kiltos

Lloyd and Joyce Hannula

MACHINERY & TOOLS

Wysong 10ft. 16 guage power shear, Niagara 10ft. 1/4" power shear, Behrens 18 station turret punch, Chicago 8ft. press brake, 8ft. 1/8" power rolls, Ciacro 3ft. power shear, Wiedeman hand turret punch.

RISONS, 253 Main St. (Rte. 121A), Plaistow, NH. Tel. 603-382-5671

90 years

FITCHBURG - The Elm Street Congregational Church, 264 Elm St., is celebrating its 90th anniversary this weekend.

On Saturday, September 28, there will be a banquet in the Church's Fellowship Hall. A short musical program by Ray Haapajärvi's "Sonsearchers" will follow.

At 9:30 the next morning, the 90th anniversary service will feature guest speaker Rev. Edward M. Groop, pastor of Svea-Tabor Lutheran Parish, Hager City, Wisconsin.

Groop is the grandnephew of Rev. Andrew Groop, founding pastor of the Elm St. Church. Graduating from Pacific Lutheran Theological Seminary in 1964, Edward Groop has served parishes in Michigan and Minnesota. For past 12 years he has been at Svea-Tabor. He is married to the former Margaret Leinonen whom he met at Suomi College, Michigan. They have four sons.

Although its present name does not reflect its ethnic origins, the Elm St. Church was founded by Finnish immigrants. Its original name was the Finnish Evangelical Mission Church.

Rev. Andrew Groop originally came to Fitchburg to minister to the city's Swedish immigrants. In 1892, however he was asked by the Congregational Home Missionary Society to learn the Finnish language and begin working among the growing Finnish population.

Groop accepted this assignment and three years later on September 29, 1895 founded a church with his wife Mathilda and six others.

Membership grew and on December 25, 1904, the first services were held in the church's own building. Designed by the former architectural firm of H. M. Francis & Sons, this building still serves the congregation today.

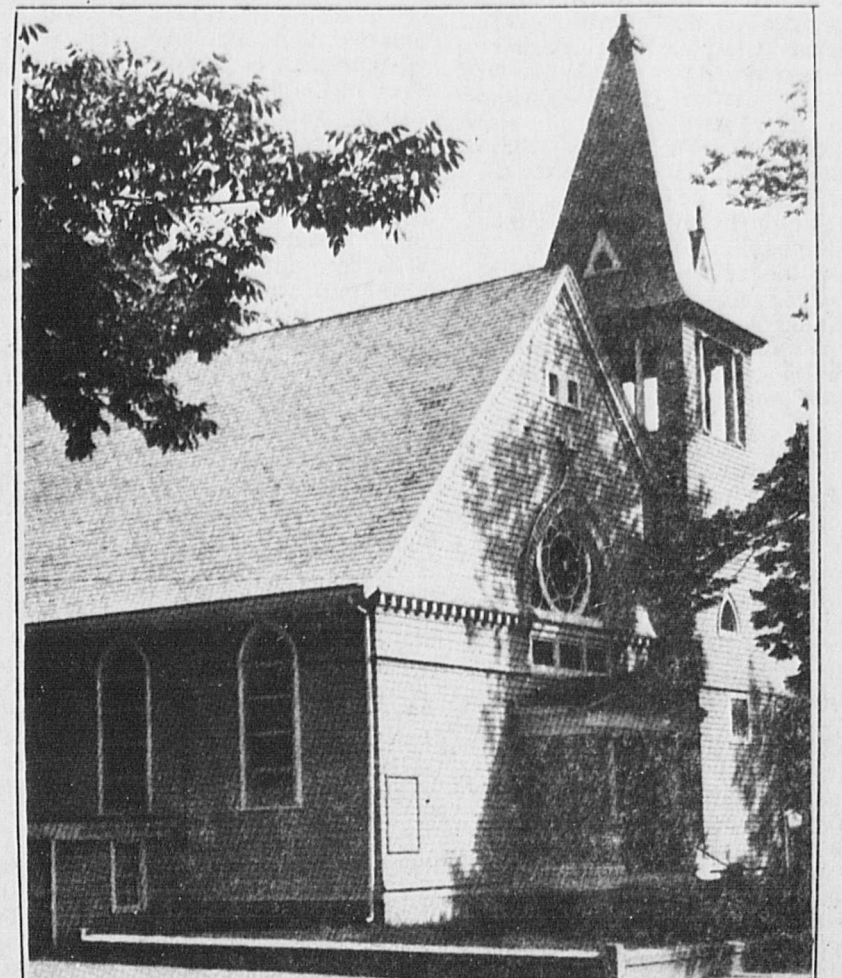
Rev. Groop served as pastor for 47 years, retiring in November, 1942. One of the important figures in the history of Fitchburg's Finnish community, he was well-known and respected by not only Finns but also the city at large. Groop died in 1950 at the age of 86.

From 1942 to 1985, five other men have been pastors. The one whose tenure was the longest during this period, was Rev. William Sumner who retired in 1967 after 20 years. Sumner is currently pastor emeritus of the church and continues to hold

a monthly Finnish language service.

Rev. David E. Wuori is the present pastor. He came to Elm St. the first time in 1967, staying until 1976 when he accepted a position at a church in Maine. He returned to the church four years ago.

In 1960 the Finnish Evangelical Mission Church became the Elm Street Congregational Church. This change in name reflects the changes the church has made as it continues beyond its original purpose of serving the needs of non-English speaking membership.

Elm Street Congregational Church

KALENTERI

CALIFORNIA

Oct. 5 - Peter Kaukonen in concert: "An evening of acoustech music", 8 pm, Finnish Brotherhood Hall, 1970 Chestnut St., Berkeley. Reservations 841-1243, 339-8313, or 893-6468. Dancing after to Laine's Family Orchestra.

CONNECTICUT

Oct. 26 - Dance, 8-12 pm, Sampo Hall, Canterbury. Music by FinnSound with vocalist Aatos Autio.

MASSACHUSETTS

Sept. 28 - Elm St. Congregational Church 90th anniversary banquet, 5:30 pm, 264 Elm St., Fitchburg. Tickets sold out.

- Dance, 8-12 pm, Saima Park, Scott Rd., Fitchburg. Music by Hi-Lites.

- Dance, 8-12 pm, Sovittaja Park, Finn Park, Rd., Rutland. Music by Nils Lundin.

Sept. 29 - Elm St. Congregational Church 90th anniversary service, 9:30 am, Fitchburg. Guest speaker: Rev. Edward M. Groop, grandnephew of founding pastor Rev. Andrew Groop.

- Finlandia Foundation, Boston, monthly meeting, 3 pm, St. Paul Evangelical Lutheran Church, 929 Concord Turnpike (Rt. 2), Arlington. Guest speaker: Social worker Elizabeth Hormann on family welfare in Finland.

Oct. 1 - Finnish Golden Age Club meeting, 2 pm, Elm St. Church, Fitchburg.

Oct. 5 - Dance, 8-12 pm, Saima Park, Fitchburg. Music by FinnSound.

MICHIGAN

Oct. 9 - Drama Club meeting, 7:30 pm, Finnish Center, 35200 W. Eight Mile Rd., Farmington Hills.

Oct. 13 - Brunch, 11:30 am to 1:30 pm, Finnish Center, Farmington Hills.

NEW YORK

Oct. 1 - Jan. 5 - The Modern Spirit: Glass from Finland, Cooper-Hewitt Museum, 2 East 91st St., New York, (212)860-6868.

Oct. 11 - Tampere-Band, 7:30 pm, Imatra Hall, 740-40th St., Brooklyn. Light music, marches, dance music.

Oct. 14, 19, 23, 26 - Martti Talvela, bass, will sing the role of Dosifey in the new production of Modest Mussorgsky's "Khovanshina". Metropolitan Opera, Lincoln Center, New York, (212) 362-6000.

Oct. 19 - Jean Sibelius Quarter, 8 pm, Merkin Concert Hall at the Abraham Goodman House, 129 West 67th St., New York, (212) 362-5719. Concert presented in the Artist Debut Series of the Finlandia Foundation New York Metropolitan Chapter. Program: works by Jean Sibelius, Kalevi Aho and W.A. Mozart.

WASHINGTON, DC

Oct. 10, 11, 12, 15 - World Premiere of Symphony No. 5 by Aulis Sallinen, National Symphony Orchestra, Mstislav Rostropovich, conductor. John F. Kennedy Center for the Performing Arts, (212) 254-3600.

Sharon Oikelmus at a Turku cafe.

R. W. BICKFORD
INSURANCE AGENCY INC.
4 Central Street Ashburnham, MA 01430
Telephone 827-5909

Smith Funeral Home
ELDEN J. BJURLING
69 Vernon St. Gardner, Mass.
Tel. 632-0377

Turistiklubin liepeiltä

Kirjeenvaihtaja Anna Lisa Sjölom

Sateiset tervetulet täältä Floridastamme. Kesä alkaa olla taakseenjäänyt elämä. Kesä väliähti ohitsemme kuin unennäkö, vaikka alkukesällä, haalia suljettaessa, tuntui kuin syyskuuhun ja kaikenlaisten yhteisten touhujemme alkamiseen olli- si ikuisuus. Emme kuitenkaan ole syksyssä täällä ikuisen kesän maassa.

Jokainenhan tietää, että edessä ovat monet helteet ennen kuin sät todella viilenevät. Nyt vain sattu olemaan pieni raikas hengitystauko. Ilmeisesti Caribbean-merellä pyörivien hurrikaanien poikasten ansiosta olemme saaneet tervetullutta sadetta. Ellenkin saati aivan koko päivän ja tänään on luvassa samaa ohjelmaa.

On niin kauan siitä kun tätä palstaa viimeksi viljeltiin - tällä kesäkuun alkupuoliskolla - että en enää oikein muista, kuinka kirjallisia ja tavuja asetellaan peräkkäin että niistä jotakin järkevää sanoja muodostuisi. Se on vielä tätä liian rentouttavaa Floridan kesää. Toivotaan, että tässä vielä päätetään joihinkin systeemiin kiinni seosongin edistystä. Vaikka paljonkin o- lisi kertomista kesästä ja al- kuskysystä haluan tällä kertaa kirjoittaa vain pienen päätö- sen että näkisitte, että elossa täällä ollaan ja suomalaiskan- sa täynnä toimintamoa.

Viisi kokousta on jo käyty ja syyskesänsä ensimmäiset ohjelmatilaisuudet pidetty. Hu- vitointikutatamaa, joka toimii erittäin tarmokkaasti on jäl- leen remmissä pitkän aikaa oh- jelmatalaisuuksien järjestäjä- nä. Yleisö on ollut erittäin tyy- tyväinen syyskauden ensimmäi- siin sunnuntai-iltoihinsa ja vä- keäkin niissä on ollut melko runsaasti siitä huolimatta, et- tä turisteja ei vielä ole ja osa omiammekin on vielä kesä- matkoillaan. Kauden komea avajaisjuhla oli syyskuun 1 p- nä ja seuraavana sunnuntaina myös sangen miellyttävä ohjelmail- ta. T.K. 15 p:nä maailmanmat- kaaja Aarne Roila esitti kolme lyhytelokuvaa kuvaukskohteina Madagaskar, Mauritius-saaret ja Zulu-heimon asuinajat. Ku- viin liittyi eloisa selostus. Il- lanviettojemme yhteydessä hy- västi, hymyilevät emäntämme syyskuussa klubin omat tyyt- ret, lokakuussa Pohjalaisen komiat -tarjoilevat kahvia ko- titekoisen pullan kera sekä her- kuullista riisipuroa hedelmä- keiton höystämänä. Näkisitte- pä, kuinka puuro tekee kaup- pansa. Muuta iltpalaa ei tar- vitakaan. Ja lopuksi tanssitaan. Sekin on nautinto kahden mai- nion pelimannin, Merjan ja Frankin tarjotessa tahdin.

TURISTIKLUBI ON LUJILLA

Kesä oli rauhallinen ja miel- lyttävä. Uskon, että useimmat Floridaan jääneet nauttivat hil- jaiselosta. Jopa siinä määrin, että loppukesällä alettiin jo ma- nailla; plan se hulina ja touhu taas alkua. Mutta kun taas kä- vikään! - kun mentiin Turisti- klubille syyskauden ensimmäi- seen kuukausikokoukseen syys- 10 p:nä tunnelma oli suoras- taan riemukas. Kuinka haus- kaakaan tavata taas vanhat, hyvät ystävät pitkän kesän jäl- keen. On kodikas tunne kun per- he on taas koolla ja saa yhdessä suunnitella tulevia ohjel- mia.

Valtaosa jäsenistämme vain nautti kesästä, mutta kouraili- nen ahkeria uurastajiamme puuhaili tropiikin helteissäkin tätä kaikille meille rakasta van- haan kotitaloa kunnostellen. Pal- jon uutta onkin saatu aikaan Turistiklubilla kevään jälkeen. Hankimme uudet, ajanmukaiset äänilaitteet, jotka ovat nyt hie- nosti toimimassa. Ne tulivat maksamaan noin 8,000 dol- laria. Hankimme uudet palo- suojausverhot ison salin näyt- tämölle ja salin ikkunoihin -

kustannukset n. 5,600 dollaria. Korjasimme, päällystämme ja viivoitimme laajan parkkausa- lueen. Setuli maksamaan "vain" 2,858 dollaria, sillä omat tal- koomiehemme suorittivat osan työstä. Verraton iskujoukkomme Yrjö Mattson, Yrjö Keski- talo, Kalle Nikula, Aarne Jär- vinen, Terho Roue ja Vaino Harte kunnostivat taas salin lattiat hienoon kuntoon. Kevä- tä asti on käytetty kaikkiin haalimme korjauksiin ja uudis- tuuksiin - myös paloturvalli- suusuudistuksiin - noin 24,100 dollaria.

Niin paloturvallisuus. O- lemme sangen lujilla sillä uusi- siin asetukseen nojaten Lanta- nan, maidin hyvän naapurim- me, palotarkastaja vaatii klubi- meen suoritettavan nelisen- kymmentä erilaisista uudistusa- mma. Jokaisen näytämölle, i- sosta ja pikkusallista ulos joh- tavan oven päälle oli hankitta- va uudet, pattereilla toimivat exit-valot ja samoin ovet on varustettava ns. panic bareilla. Samoin on hankittava uudenai- kaiset vaahdosammuttajat. Keittiöön hankittiin jo sellai- nen, automaattinen. Kaikki nä- mät uudistukset niihin liittyvi- ne sähköttömyyteen rasittavat klubi- n taloutta suunnattomasti. Säästömmehän menävät sään- nöllisesti vanhan talon kunnos- tukseen ja korkeisiin utillyty- ja vakutusmaksuihin. Vakutu- summaksuun nousi vajaan 3,000 dollarista 7,400 dollariin ja nykyinen vakutusjamme oli edullisin jonka löysimme.

-Johtokuntamme arveli, että urhoollisesti yrittämällä ja ahkerasti toimimalla oisimme vielä kaikista selvinneet. Mut- ta suurimmat menoerat ovat e- dessä. Palokunta vaatii, että meidän on asennettava näytä- mölle automaattinen vesisuih- kusammutus ja vedettävä haal- lilla kivenheiton ja huutomak- kan pässästä olevaan palokun- taan suora hälytysjohto hälytys- taulukkoineen. Ne tulevat mak- samaan 30,000 - 35,000 dolla- ria. Taakka tarmokkaan pu- heenjohtajamme Kalle Nikulan sydämellä on kesän aikana ol- lut sunnaton. Hän tietysti toi- voisi, että Turistiklubi eläisi ja kukoistaisi, olisi suomalais- sen kulttuurin keskus täällä e- telässä ja kaikkien suomalaiste- nen seurojen yhteinen koti kaus- tulevaisuuteen.

-Koska kaikki nämä uudis- tukset, kaikki nämä turvatoi- menpiteet koskevat kaikkia haal- lillamme kävijöitä ja siellä ko- koutuvia ystäväseuroja, joita on useita sekä hoidin vieraitaan olemme pitäneet luonnollisena, että nämä seurat, jotka aina ja ilman korvausta ovat tervetul- leita Turistiklubin katon alle kuin omaan kotinsa jaksaisivat tämän harteillemme lasketun taakan kanssamme. Siinä mie- lellä meillä oli jo näiden seuro- jen kesken yhteinen neuvotte- lutilaisuus. Iloksenne täytyy mainita, että miellala siellä oli lämmin ja miellyttävä ja il- meistä auttamishalua oli. Kaikki tuntuivat kokevan tämän hätätilanteen omana. Monen seuran piirissä jo suunnitel- laan erilaisien tilaisuuksien järjestämistä klubimme hy- väksi. Kun jonkinlainen hätä uhkaa, suomalaiset vetävät ai- na yhtä köyttä. Haalin sulke- misesta ei kukaan halua kuuli- la puhuttavankaan. Palokunta saapuu lopputarkastukselle syyskuun 26 p:nä. Jo nyt pu- heenjohtajamme on vierailut lukemattomat kerrat naapuris- sa vierinomaisten kanssa neu- vottelemassa. Mutta tuskimpa hyvät, vuosikymmenien naapu- rimme heilittävät. Siellä viita- taan protokollaan ja lain kir- jaimien.

AUTA ITSEÄSI, NIIN...

Jumalakin auttaa sinua kuu- luu vanha, varmasti luotettava sananparsi. Jäsenemme ovat jo ryhtymänsä taistelurinta- maan. Emäntämme valmistavat

mainion hernekeittopäivällinen. jonka yhteydessä myydään myös kahvipöytä sekä ruoka- leipäkin, lokakuun 6 p:nä. Ver- rattomat jäsenemme Hannes ja Hilka Juntunen valmistavat jo kuuluksi tulleen kalkkuna- päivällisensä lokakuun 20 p:nä. Päivällistä varten ovat jä- senemme lahjoittaneet ruoka- tarvikkeiden ostoon jo yli 400 dollaria. Sillä tavalla, yhteis- toiminnalla, saadaan pikkuih- laa värejä kokoon ettei pank- kilainaan tarvitse turvautua. Sen ja korkojen lyhennys olisi taas uuri suuri huolen aihe. Ja var- masti pian alkavat ystäväseu- ramme toimia yhteisen pul- mamme selvittämiseksi. Kyl- lä Floridan suomalaisten kes- kuudessa sopua löytyy. Katso- kaapa vain kaunist Lepokoti- amme.

Yhteishengestä kertoo sekin, että joukko reippaita naisiam- me suoritti kesäheiteellä haal- lillamme vuotuisen suursii- vouksen. Siellä uurasivat hi- ki hatussa Saimi Vitikainen, Martha Nurmi, Taimi Lehti, Selma Martensdottir, Thelma Mattson, Vilma Suomi, Helga Nikula, Liisa Keskitalo, Liisa Bertell ja Sylvia Laurila. Tar- joitun talkooväelle hoiti taas oivaliseen tapaansa Lyyli Jär- vinen.

MARRASKUUN alkavat saapua esintyjävieraita ja sitä- kähtien ovat Turistiklubin sun- nuntai ja muutamia arkipäiviä- kin varattu koko talveksi ja ke- vääksi. Siihen mennessä hui- toimukuntamme Selman mai- nilla johdolla uuraataa ohjelmien kimpussa. Syyskuun hauskana, eloisana juontajana on toiminut Erkki Salmi. Lokakuussa hoite- lee langat Arvo Mäkelä. Syys- kuun viimeisenä sunnuntaina järjestetään kahviolet. Turis- tiklubin Naiskouros toimintansa tukemiseen. Myydään myös lei- vonnaisia. Tilaisuus on klo 2. ip.

ED HOIMLO POISSA

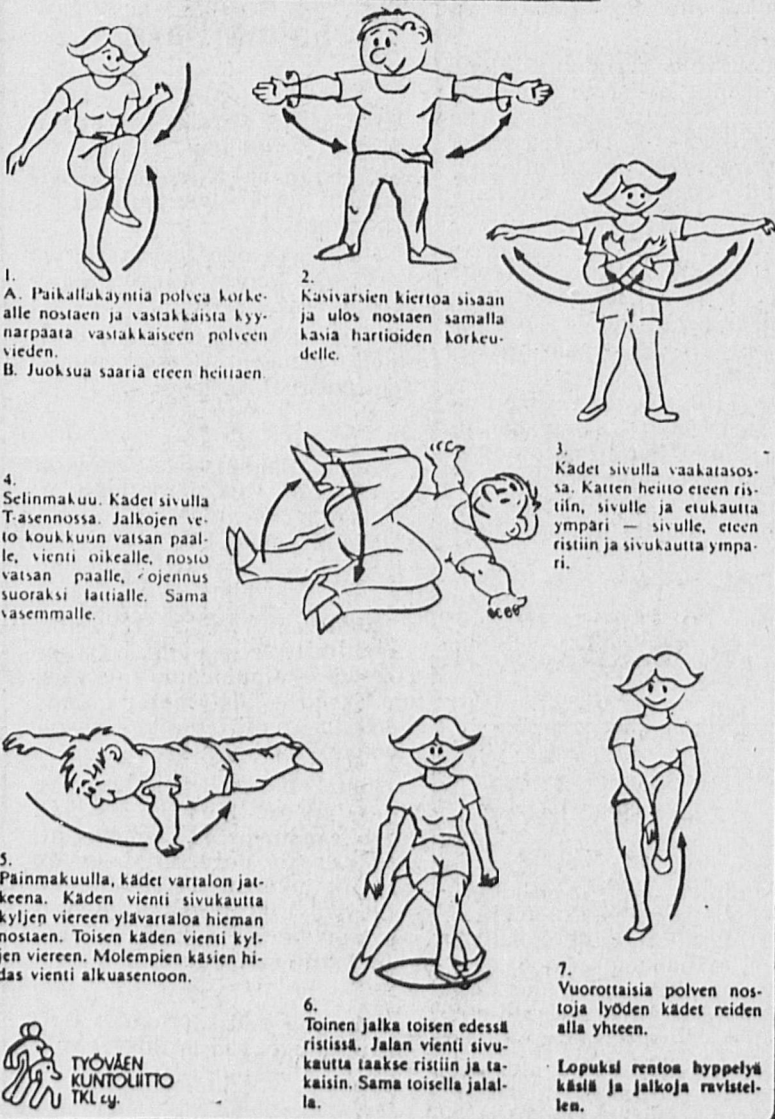
Syvästi masentuneina Flori- dan suomalaiset ottivat vastaan viestin Canadasta, että pidetty Turistiklubin jäsen, eestiläinen heimojemme Ed Hoimlo oli kuollut Toronton General sai- raalassa leikkauksen jälkeise- rauksena heinäkuun 27 p:nä. Ed

oli syntynyt Eestissä. Sodan sodittuun hän saapui Ruotsin kautta tänne valtameren taak- se, ensin Canadaan, sitten jäl- keen. Hoimlojen koti on täällä Lake Worthissa mutta hevi- tivät aina kesänsä kauniissa huvilassaan Canadassa. Hauta- jaiset järjestettiin Torontossa.

Syyskuun 14 p:nä Ed Hoim- lon tuhka kätettiin ikuisen lepoon LAKE Woerthin Me- morial Gardenissa. Pastori Wilbert Törmälä ja eestiläinen pastori, perheen vanha ystävä Helmut Rutmig puhuivat lämpi- min sanoin Edin muistolle ru- koillen Edille siunattua lepoa täällä vieraan maan, mutta kul- lenkin Edille uudeksi rakkaaksi maaksi tulleen uuden kotimaan mullassa. Haudalta siirryttiin Turistiklubille, missä emä- nät olivat kättäneet kauniin kah- vipöydän. Sielläkin molemmat papit sekä Turistiklubin pu- heenjohtaja ja Kalle Nikula puhu- vat muistellen lämpimästi tätä heimojemme, joka niin in- noilla kyllikkeen aina osal- listui Turistiklubin, samoin A- seveljen toimintaan. Aseveljet laskivatkin hautakummulle ha- vuristinsa. Finlandia Founda- tionin tervehdyksen toi Axel Aunio. Esitettiin kaunis musiik- kihjelma: jossa esintyivät Wesley Ketonen, viulu, Miriam Ketonen ja Paul Oksanen lau- lu. Irja Finne toimi säestäjä- nä. Tunnelma tässä jäähyväis- tilaisuudessa oli lämmin kuin oman perheen kesken. Mutta Ed Hoimlolla olikin vain ystä- viä, hän oli usein suomalais- sempi kuin me suomalaiset. Häntä jäivät kaipaamaan lä- hinnä vaimonsa Kyllikki Japoi- ka Pertti perheineen sekä sis- sar Juli, joka on ollut täällä muutamana viikon Kyllikin seu- rana yksinäisessä kodissa. Kal- paamme Ed Hoimloa. Ed Hoim- lon muistojuhlissa ystävät lah- joittivat hänen muistolleen Tu- ristiklubin paloturvallisuusa- hastoon yhteensä 535 dollaria.

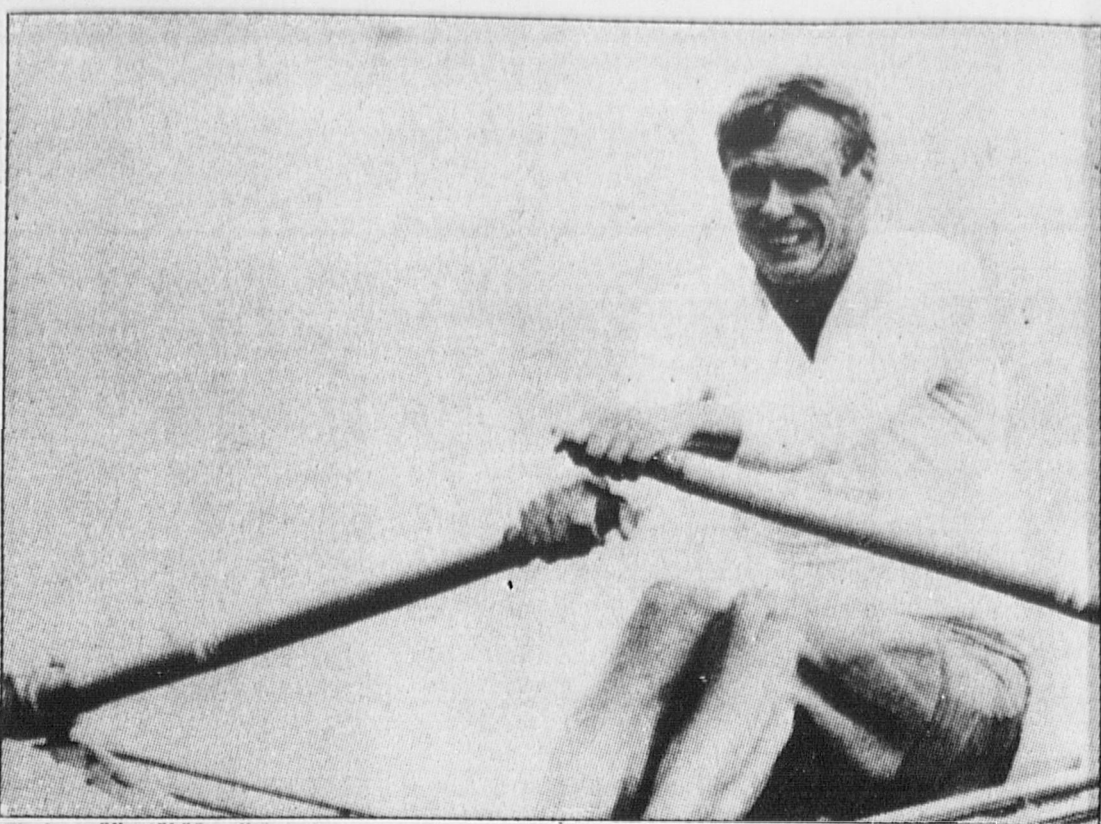
Eihän tämä olekaan mikään pikkupätkänen. Kun tavut alko-ivat asettua hukan sinne päin --houkutus jatkamiseen on suuri. Ilmeisesti olen kalvannut teitä, hyvät lukijat, koska ha- luun lähestyä teitä vaikka vain näin lehden välityksellä. Hyvää syksyä!

KOTIJUMPPA

KOKO MANTEREN KIINNOSTUS

TOIVOTUN Amerikansuoma- laisten Kolmannen Siirtolais- aallon Monumentin (ASKSAM) tulisi kiinnostaa koko mantere- en kansaa. Sen tulisi olla enemmän kuin vain alueellinen muistojen paikka. Olisihan parempi, jos yritys olisi erikoinen ja käy- tännöllinen kannatuksen ja tu- levan ylöspidon takamiseksi. Alueellisia tai paikkakuntien omia muisto- ja kunnioitusra- kenteita on jo olemassa. New Finland Saskatchewanissa on muistopatsas. Detroitissa on Hanko kivi. Crystal Fallsissa on alueellinen muistopatsas. Useat seuratunnat, järjestöt, ja seurat ovat perustaneet muistorakenteita sinne ja tänne. Wingin North Dakotan seura- kuntalaiset pystyttivät vaa- timattoman muistokiven aa-

Ei ole epäilystäkään siitä, kuka on maailman paras soutaja. Kolminkertainen olympiakisojen kultamitali Pertti Karppinen hankki tiililleen maailmanmestaruuden Belgiassa.

Amerikan suomalaisille monumentti

mikä? mihin?

Amerikanuomalaisten kol- kennuksen paikalle. Onhan Me- nahassa Minnesotassa puinen pyhäin Urhon patsas. Nämä saa- vutukset ovat hyviä, mutta niis- tä puuttuu koko mantereen kiin- nostus.

ASKSAMin tulisi koota kaik- kien intresseja: vasemmisto- laisten, oikeistolaisien, kir- kollisten, kirkottomien, mies- ten, naisten ja perheellisten. Sen tulisi olla esteettinen, mut- ta samalla käytännöllinen. Parasta olisi jos monumentti voisi kehittää tuloja itsensä kannattamiseksi ja ylöspitoon tulevaisuudessa.

Onhan ilmeistä, että muisto- yritykset rappeutuvat kannatus- sen puutteesta. Jos paikan va- linta on huono tai idea liian het- kellinen, monumentin tulevai- suus on huonolla pohjalla.

Ensimmäinen siirtolais- aalto saapui vuodesta 1638 al- kaen Delawaren jokilaaksoon. Muistomerkki pystytettiin Chester, Pensylvanian 300- vuotta myöhemmin.

Toinen suomalaisten siir- tolais-aalto tuli Alaskaan vuod- esta 1841 lähtien, silloiseen Sitkaan, keisarin vallan al- kaiseen Venäjän kolonias Poh- jois-Amerikan mantereella. Vaikka Sitkassa ei ole muod- lista monumenttia, siellä on lu- terilaisen kirkon rakennus (kol- mas siltä paikalla) tonilla 433 ja museokoelma Sheldon Jack- son collegen kampuksella kun- nioittamassa pioneerien perin- töä.

Näissä kahdessa kansan vir- tauksessa arvioidaan saapuneen noin 150 siirtolaista kummassa- kin, yhteensä 300. Delawaren kolonia oli Ruotsin hallituksen Sitkan kolonia Venäjän hallitus- sen alioitteesta.

Kolmas suomalainen siirto- lais-aalto alkoi vuonna 1864, aluksi Hancockin Michiganin kuparikaivosalueelle. Sitä en- nen oli jo tullut merimiehiä ja yksityisiä seikkailijoita. Uusi aalto toi noin puoli miljoonaa suomalaista Pohjois-Amerik- kaan sadan vuoden kuluessa.

Tälle viimeiselle kansan va- ellukselle ei ole vielä pysty- tetty monumenttia eikä nimi- tetty omaa "pyhää paikkaa."

kolle ensimmäisen kirkkora- kennuksen paikalle. Onhan Me- nahassa Minnesotassa puinen pyhäin Urhon patsas. Nämä saa- vutukset ovat hyviä, mutta niis- tä puuttuu koko mantereen kiin- nostus.

ASKSAMin tulisi koota kaik- kien intresseja: vasemmisto- laisten, oikeistolaisien, kir- kollisten, kirkottomien, mies- ten, naisten ja perheellisten. Sen tulisi olla esteettinen, mut- ta samalla käytännöllinen. Parasta olisi jos monumentti voisi kehittää tuloja itsensä kannattamiseksi ja ylöspitoon tulevaisuudessa.

Onhan ilmeistä, että muisto- yritykset rappeutuvat kannatus- sen puutteesta. Jos paikan va- linta on huono tai idea liian het- kellinen, monumentin tulevai- suus on huonolla pohjalla.

Ensimmäinen siirtolais- aalto saapui vuodesta 1638 al- kaen Delawaren jokilaaksoon. Muistomerkki pystytettiin Chester, Pensylvanian 300- vuotta myöhemmin.

Toinen suomalaisten siir- tolais-aalto tuli Alaskaan vuod- esta 1841 lähtien, silloiseen Sitkaan, keisarin vallan al- kaiseen Venäjän kolonias Poh- jois-Amerikan mantereella. Vaikka Sitkassa ei ole muod- lista monumenttia, siellä on lu- terilaisen kirkon rakennus (kol- mas siltä paikalla) tonilla 433 ja museokoelma Sheldon Jack- son collegen kampuksella kun- nioittamassa pioneerien perin- töä.

Näissä kahdessa kansan vir- tauksessa arvioidaan saapuneen noin 150 siirtolaista kummassa- kin, yhteensä 300. Delawaren kolonia oli Ruotsin hallituksen Sitkan kolonia Venäjän hallitus- sen alioitteesta.

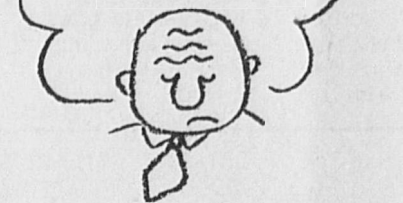
Kolmas suomalainen siirto- lais-aalto alkoi vuonna 1864, aluksi Hancockin Michiganin kuparikaivosalueelle. Sitä en- nen oli jo tullut merimiehiä ja yksityisiä seikkailijoita. Uusi aalto toi noin puoli miljoonaa suomalaista Pohjois-Amerik- kaan sadan vuoden kuluessa.

Tälle viimeiselle kansan va- ellukselle ei ole vielä pysty- tetty monumenttia eikä nimi- tetty omaa "pyhää paikkaa."

Toivomme että hyvä ASKAM voisi syntyä. FinnFest USA Inc. järjestö voisi ottaa vastaan kes- kusteluideat ja mahdollisesti kirjata niitä.

Olaf Rankinen FinnFEST USA Inc., 636 - 16th St. S.E., Owa- tonna, MN 55060

IHMISEN ON YHÄ VAIKEAMPI JA VAIKEAMPI TIETÄÄ, MITÄ KAIKKEA HÄN TIETÄÄ.

Imatra Hall N.Y.

Tampere Band - Imatralle

Lokakuun 11 päivänä tulee Imatra Haalille suuri joukko Suomi-vieraita. Tampereelle perustettiin lähes 100 vuotta sitten soittokeuhka nimeltä "Tampere - Band". Sihen kuu- luu tällä kertaa 36 miestä, ja on se kaupungin tunnetuin or- kesteri.

Tätä 100-vuotista olemassa- oloaan lähderään nyt juhlimaan oikein Amerikan kiertueen merkeissä, ja Imatra haalilla on ilo ja kunnia vastaanottaa heidät perjantaina iltpäivä- llä, 11. lokakuuta, jolloin soit- tajille tarjotaan illallinen.

Viihdekonsertti - ja tanssi- musiikki-ilta alkaa kello 7:30, jolloin Imatra haalille odotetaan oikein kansainvaellusta. Lippu- jen hinta on vain \$5.00. Tam- pereen ojat soittavat kaikille mieluista viihdemusiikkia ja konserttitanssiaiset seuraavat perässä.

-Näin suurta tapausta ei muisteta Imatran historiassa viime vuosikymmeninä olleen, joten tämä ilta kannattaa jo nyt suunnitella syksyn menojen al- kupäähän. Taitelijavierailut o- vat Suomesta aina erittäin läm- minhenkisiä tilaisuuksia; mo- nelle ehkä on tälläkin kertaa tututtavia tai sukulaisia soitto- kunnan joukossa. Tervetuloa katsoman ja kuulemaan.

-Tampere-Bandin kapelli- mestari on Lauri Simes, jon- ka kuvan näimme jo viime lehdessä. Monet soittokeuhkasta o- vat ensikertaa "länän keikal- la", jotka ovat jo mukana tois- ta kertaa. Konsertissa siten kuulemme tuoreimmat Suomi- tervetulet Tampere-bandilta.

Tervetuloa konsertti-iltaan ajassa; Imatra on jälleen val- mis vastaanottamaan sekä tä- käläiset että Suomi-vieraat.

Anja Laurila

Lake Worth Banking Center
114 North J Street
Lake Worth, Florida
(305) 586-4600

Southeast Bank
MEMBER FDIC

ARVO PAANANEN
Funeral Director
131 SOUTH LAKESIDE DR.
LAKE WORTH FLORIDA
Puhelin 582-6633

ACE HARDWARE
1212 LANTANA RD.
Lantana, Florida 33460
"We stock sauna heaters"
Puh. 585-0247

MOODY'S DINER
and CABINS
Erikoisia päivällisiä
Curb-palvelus
KOTITEKOISET LEIVOKSET
WALDOBORO, MAINE

Oletteko muistaneet tehdä lahjoitukseni Raivaajan tukemiseksi?

Newton-Bartlett HAUTAUSTOIMISTO
Tel. 836-2113
42 Main St., Newport, N.H.

Marmorisia ja graniittisia hautakivia
30 LSTER Monument Works
JOHN A. PRATT, omistaja
Route 26, Oxford, Maine
Puh. Norway 743-2673

AMERICAN FINNISH TOURIST CLUB
301 Central Blvd. Lantana, Fla
Joka sunnuntai ohjelmalta tai konsertti ja tanssia loppu-
Joka lauantai koko illan tanssit eri seurojen jär-
jestämänä.
Ilmastoitu haali, hyvä musiikki, iloinen ystävien se-
ra: Torstaina ja sunnuntaina klo 12 haali avoinna
pelejä ja seurustelua varten. Ravintola avoinna ohjelma-
ja tanssi-iltoina. Tarjotaan kahvia, voileipiä, riisipuroa
hedelmäkkeitä kera ym.
Tervetuloa Turistiklubille!

NIPPA SAUNANKIUKAITA
Laatuvaihtoehtoja vuodesta 1930
Saunankiukaita, Nippa Supre-
me huoneenlämmittäjiä, Nip-
pa Energy-Maid keskusläm-
mitys laitteita, Nippa Wildfire
Campstoves ja saunan tarpeita
Nopea toimitus. Bruce Mfg. Inc.
P.O. Box 213, Bruce Crossing,
MI 49912 (906) 827-3906
Jälleen myyjä halutun

LYDON & HAASE CO.
209 Fulton Street, Norwood, Mass. 02062 Ph. 769-0719
KAIKENLAISIA PUTKITÖITÄ ja LÄMMITYSLAITTEITA
Kylpyhuoneita ja keittiöitä uudistetaan - Talouskoneita, Amana
jäkäkappeja ja pakastajia, Kitchenmaid astianpesukoneita.

KESKUSTASSA SIAITSEVA
FRANK H. MILES
COMPANY
1158 MAIN ST. HOLDEN MA
Hautauslaitoksia
vuodesta 1896

The Robert H Auchmoody Funeral Homes
Main Street Fishkill, N.Y. Tel. 896-6166

TILLINGHAST - Hautauslaitos
Danielson, Conn. Central Village
Tel. Prescott 4-2841 Tel. Loga 1-0 4-2847

GE 5-2276-2277
Edw. C. Halvorsen, Inc.
FUNERAL DIRECTORS
310-12 8th AVENUE BROOKLYN N.Y.
In Continuous Service to the Community Since 1849

Kuvassa Burbankin sairaalan myyjäisten suomalainen kahvikoulu. Asiakkaita riitti aamusta iltaan ja pulla sekä pannukakku kävivät hyvin kaupaksi. Suomalaisen koulun emäntänä ja isäntänä toimivat westminsteriläiset Joyce ja Lloyd Hannula. Tämä oli heidän ensimmäinen vuotensa ja he paneutuivat tehtäväänsä suurella innolla.

Suomalaisen koulun tulot olivat lähes \$1,300. Hannulat sanoivat olevansa kiitollisia, että niin monet suomalaiset (lähies 200:n joukko) auttoivat heitä lahjoittamalla leivonnaisia ja työskentelemällä koulussa myyjäispäivinä.

"Pulla vain ei koskaan ole tarpeeksi, aina se loppuu kesken", kommentoi Joyce Hannula jälkeä.

Elm St. Lähetyskirkko 90-vuotias

Fitchburgin Elm St. Lähetysseurakunta, 264 Elm St., täyttää kunnioitettavat 90 vuotta sunnuntaina, syyskuun 29 päivänä.

Pastori Edward M. Groop, joka toimii pastorina Svea-Tabor Lutheran Parish seurakunnassa, Hager City, Wisconsinissa, tulee puhumaan vuosijuhlan kunniaksi pidettävässä tilaisuudessa tänä sunnuntaina, täsmälleen 90 vuotta kirkon perustamisesta.

Syyskuun 29, 1895 pastori Andrew Groop yhdessä seitsemän muun henkilön kanssa perusti Elm St. Lähetysseurakunnan. Groopin perhe on haajantunut kautta Yhdysvaltojen. Andrew'n veli Edward oli sunnuntaisen puhujan isoisä.

Pastori Groop valmistui Pacific Lutheran Theological Seminaria 1934 ja on palvelut sekä Michiganin että Minnesotan osavaltioiden kirkossa. Vuodesta 1973 lähtien hän on toiminut pastorina Hager Cityssä. Hänen vaimonsa on entinen Margaret Leinonen, jonka tapasi opiskellessaan Suomi Collegessa, Hancock, Michiganissa.

Pastori Groop sanoi ottaneensa juhlapuhujan tehtävän ilolla vastaan. Kirkon nykyinen pastori David E. Wuori on hankkinut suomalaisen sukuluultaan. Puhuessaan etnisestä kirkosta pastori David E. Wuori sanoi muutosten Fitchburgissa olleen melko hitaiden ja asteittaisten. Vaikka suomenkielisiä ei ollutkaan täysin unohtettu, toisen ja kolmannen polven edustajat eivät enää halua käyttää kirkossa. Hyvä esimerkki tästä on kirkon nimenmuutos vuonna 1960, jolloin silloisesta Fitchburgin Lähetysseurakunnasta tuli Elm St. Lähetysseurakunta.

Vuoden 1895-1938 välisenä aikana jumalanpalvelus toimitettiin suomeksi. Vuonna 1938 pyhäkoulu muuttui englanninkieliseksi. Seuraava aste oli

vähäisen englanninkielisen käyttöösi luovutettiin 1967 suomenkielisenä. Tänä vuonna yksi laulettiin suomeksi aina 1970-luvulle asti.

Suomenkielisestä iltahartaudesta luovuttiin 1967 suomenkielisenä. Tänä vuonna yksi laulettiin suomeksi aina 1970-luvulle asti.

Kieli kuolee hitaasti, joskus ei kuole ollenkaan. Tästä on esimerkinä se, että monet nuoret nistat seurakuntalaisista ovat ryhtyneet opiskelemaan englannin kieltä Kaleva Seuran kielikursseilla Fitchburgissa.

Kirkon perustaja pastori Andrew Groop

Maynard, Mass.

Pitkäaikainen Maynardin asukas Lempi Oramaa kuoli syyskuun 7 päivänä 1985 kuten sanomalehtiuutisista olette jo saaneetkin. Lempi toimi monet vuodet Maynardissa asuessaan Raivaajan tilaisuuden asiamiehenä. Lempi oli luonteeltaan hiljainen ja sopuisa ja häntä jälkeensä paljon ystäviä muistelevia.

ROY ja RAIJA Helander lähtivät sunnuntaina syyskuun 15 p., 1985 kuukauden vierailulle Suomeen. Aikomus on tavata sukulaisia ja nähdä mahdollisimman monta näytösesitystä Suomen teatterissa. Roy todennäköisesti tulee kertomaan matkastaan Raivaajan lukijoille kun tulee takaisin.

IKÄKANSALAISTEN Kerho saa uuden Vanhien lokakuussa. Kerho päätti keuhkailu koota \$20,000 rahastoonsa ja ostaa uusi Vanhien auto, koska Digital Com lahjoittama Vanhien on aikansa elänyt. Tässä kerhoon on mukana liikemietä ja monet henkilöt antamassa apua. Pidettiin pihamyyn-

tejä ja kaikenlaisia rahankeräyksiä ja nyt on ilmoitettu, että rahasto alkaa olla täysi. Maynardin varttunut väki voi olla ylpeä saavutuksistaan, koska ei tarvinnut kauppalaa rasittaa.

MISSÄ tahansa suunnitellaan yhteiskunnallisia korjauksia ja parannuksia Amerikassa, siellä on myös suomalainen mukana. Tässä eräänä päivänä oli TV-ohjelmassa "People are Talking" paneelikeskustelu aiheena miten Cape Cod on muuttamassa - Bostonin "Bedroom-miksi". Jumavedet pilaantuvat, likavedet ja jätteet ovat ongelmia. Mainostaulut täyttävät teiden sivut, autot myrkyttävät ilman ja autoliikenne on siinä määrin... Paljon muutakin epämiellyttävää oli paneelin keskustelussa. Siellä oli myös pitkäaikainen Cape Codin asukas Margaret Koskela, ja hän ilmaisi kantansa niin selvästi ja peräänantamattomasti, että oli oikein hauska kuunnella häntä.

-Ed Helander

Kultaisen län

Kerho

Suomalaisen Kultaisen län Kerho kokoontui tiistaina, syyskuun 24 päivänä 1985 Elm St. Lähetyskirkon seurakuntalissa, 264 Elm St., Fitchburg, MA.

Presidentti Anton Nopanen avasi kokouksen toivotamalla kaikki tervetulleiksi. Sen jälkeen laulettiin "America" ja "Maamme" lauloi Neima Johnsonin säestäessä pianolla.

Seuraavat vierat toivotettiin tervetulleiksi: Mrs. Kyllikki Hytönen ja Miss Marjatta Pöntinen Suomesta ja Mrs. Taimi Olkkola Fitchburgista.

Sihteeri Alma Duleyn laati-man raportin luki apulaissihteeri Henni Lappalainen ja se hyväksyttiin yksimielisesti.

"Happy Birthday" laulettiin päivänankarien kunniaksi. Nämä olivat: Sirkka Tastula, Sandra Myllylahti, Martha Sivula, Anni Harju, Vieno Aho ja Wäinö Karhunen.

Seuraavia henkilöitä kiitettiin heidän kerholle antamistaan lahjoituksista: Anni Harju, Martha Kivimäki, Mary Kumpula, Martha Carlson, Fanny Törnroos, Miriam Orava Toivo Oravan muistolle, Veikko Peltola ja Vieno Aho. Ohjelmaa annettiin sitten Axel Hillin ohjauksella ja hän esitteli sen seuraavasti: Wäinö Berkio soitti kauniita haurisoloja; humoristista laulua esitti Fanny Törnroos, hän myös luki humoristisen runon; Miriam Orava lausui kauniita runoja; Antoa Nopanen esitti yksinlaulua Neima Johnsonin säestyksellä. Yhdessä laulettiin "Kotimaani on Suomi", mitä seurasi Axel Hillin harmonikkasoolo. Ohjelmaa päätytti Walter Paajasen elokuvaesitykseen.

Ensi viikon kahvikomiteaan valittiin: Ritva Järvi, Hilma Leppänen, Aili Aaltonen, Aili Kolvu ja Marja Toropainen.

Lopuksi saatiin nauttia maukasta leivonnaisia ja kahvita.

Fitchburg ja ympäristö

Uuti spaloja

Massan osavaltion senaattorit hyväksyivät viime viikollisessa istunnossaan pakollisen turvavyölain äänin 24-14. Siis, tammikuun ensimmäisen päivän jälkeen on parasta käyttää turvavyötä Massan teillä, ellei halua maksaa \$15 sakkoon.

Aikaisemmin samanlainen laki läpäisi edustajahuoneen äänestyksen. Kuvernööri Michael Dukakis on ilmaissut kannattavansa lakia, joten ilmeisesti Massachusetts liittyy tammikuussa niiden 14 osavaltion joukkoon, joilla on jo voimassa jonkinlainen turvavyön käyttöä vaativa laki.

Senaattori Mary Padula (R-Lunenburg) sanoi äänestäneensä turvavyölakia vastaan. Hän sanoi kannattavansa turvavyöiden käyttöä, mutta hänen mielestään hallituksella ei ole oikeutta kontrolloida kansalaistensa elämää tällä tavalla. Padula sanoi saaneensa runsaasti vihasia kirjeitä, joissa ihmiset ovat ilmaisseet vastustavansa lakiehdotusta.

Poliisit voivat tarkastaa lain noudattamista vain siinä tapauksessa, että ovat pysäyttäneet auton jostain muusta syystä. Lain ulkopuolelle jäävät mm. poliisit, kuljetustyöläiset, linja-autojen matkustajat sekä tietyt vammaiset ja raajarikokiset henkilöt.

Fitchburgin pormestari Bernard F. Chartrand on anonut \$600,000 lisävaroja uuden poliisilaitoksen rakennuspuuhia varten. Kaupungin valtuusto jätti anomuksen raha-asioiden komitean käsiteltäväksi - Valtuusto tekee lopullisen päätöksensä lokakuun 1:n päivän istunnossaan.

Aikaisemmin kaupunki oli myöntänyt \$2,4 miljoonan määrän uuden poliisilaitoksen

rakentamista varten, mutta kaikki urakoitsijat ylittivät mainitun rahasumman.

Chartrandin mielestä lisävarojen anominen oli mielekkäämpää kuin rakennussuunnitelmien lykkäminen tai uuden budjetin alaisen rakennuksen suunnittelu.

JA LOPUKSI:

Kokemäkeläinen isäntä oli Helsingissä ja meni raitsikaan. Kysyi noustessaan kuskilta, että paljonko se kyyti maksaa tällaisessa paimurissa. Kuljettaja vastasi: 5 markkaa - ollaan otettu säkiltä.

Tapahtui kinkereillä:

Kirkkoherra: — No, Ville Väisänen, mikä oli Sepeteuksen poikien isän nimi? Ville: — Sitä minä en tiedä. Kirkkoherra: — Onko teillä lapsia? Ville: Onpa hyvinkin, kaksi kappaletta. Kirkkoherra: — No, mikä on lastenne isän nimi? Ville: — Tietenkin Ville Väisänen, heh-heh, hee... Kirkkoherra: Mikä sitten mahtaa olla Sepeteuksen poikien isän nimi? Ville epäoieden: — Ollisikohan sekin Ville Väisänen...?

RANSKA MYÖNTÄÄ SYLLISYYTENSÄ

Jatkaa sivulta 1

tiin vain, että Ranskan hallitus pyrki selvittämään koko totuuden attentaatissa. Presidentti Francois Mitterrand määräsi viime viikon torstaina turvallisuusvoimien uuden järjestyksen ja päivää myöhemmin Henri ilmoitti eroavansa virastaan. Silloin Henri sanoi määränneensä Rainbow Warrior'n tarkkailun alaiseksi, mutta eväsi edelleen ranskalaisen agenttien osallistumisen itse upottamiseen.

Kirkollisia

Messiah luterilainen seurakunta

Sunnuntaina, syyskuun 29 p., klo 7:45 aam. Suomen kielinen Lutheran tunti WCMX, 1000 am. Leominsterin asemalla. Huom! Suomen kielistä jumalanpalvelusta EI ole. Klo 9:15 aam. Sunnuntai koulu ja raamattu luokka. Klo 10:30 Englanninkielinen Jumalanpalvelus ja H. P. Ehtoollinen. Tassa jumalanpalveluksessa on uusien jäsenien vastaanottojuhla ja kahvitarjoilu alasalissa kaikille.

Maanantaina, syyskuun 30 p., klo 5:30 - 7:00 illalla aloitetaan syyslukukauden rippikoulu. Huom! uusi viikon päivä.

HUOM! Vuotuinen elo-syys-lähetysjuhla lauantaina, lokak. 5 p., klo 10:00 aam. - klo 4:00 ip. Tervetuloa!

Englannin kieliset Lutheran Hour's jarkuvat sunnuntaisin klo 7 am. WGAW 1340 am ja maanantaisin klo 8:10 am. WMWC 91,7 fm.

Tulevia tilaisuuksia

Kultaisen län Kerho kokoontuu tiistaisin klo 2 iltapäivällä Elm St. Lähetyskirkon seurakuntalissa, 264 Elm Street Fitchburg, MA. Vieraat ovat tervetulleita!

Tanssit Saiman Puistossa lauantaina, syyskuun 28 p., klo 8 - 12 yöllä. Musiikista huolehtii Hi-Lites. Järjestää FACS. Kaikki tervetulleita!

Tanssit Sovittajan Puistossa, Rutland, MA., lauantaina, syyskuun 28 p., klo 8 - 12 yöllä. Musiikista huolehtii Nils Lundin. Järjestää FACR. Kaikki tervetulleita!

Syntyneitä

Tyttölapsi syysk. 3, 1985 Mr. ja Mrs. Jeffrey A. Bertramille (Maria J. Somero), Appleton Road, New Ipswich, N.H.

Tyttölapsi syyskuun 4, 1985 Mr. ja Mrs. Louis D. Russell (Cynthia Selin), Oak Hill Road, Harvard, MA.

Tyttölapsi, Jillian Sarah syntyi syyskuun 9, 1985 Mr. ja Mrs. Ivar Järvenpääille (RaeAnn LaBonte), 47 Meadowbrook Lane, Gardner, MA. Pienokainen painoi 7 paunaa, 3 unssia. Isovanhemmat isän puolelta ovat Veikko ja Sanni Järvenpää, Fernald Road, South Royalston, MA. Isovanhemmat äidin puolelta ovat Raymond ja Joanne LaBonte, Baldwinville, MA.

Tyttölapsi, Christine Elizabeth syntyi syysk. 12, 1985 Lenney ja Charlene Laaksolle, 962 Pleasure Road, Lancaster, PA. Isovanhemmat isän puolelta ovat Toini ja Rudy Laakso, Fitchburg, MA. Ja äidin puolelta Kathryn ja Edwin Comeau, Belmont, MA.

Elm St. Lähetysseurakunta

Sunnuntaina, syyskuun 29 p., klo 8:30 aam. radiohartaus NEW LIFE - asemalta WEIM, 1280, am. Fitchburg. Jumalanpalvelus klo 9:30 ap. saarnaa past. David Wuori. Klo 10:30 ap. kahvi- ja mehutarjoilu. Klo 10:45 ap. Pyhäkoulu kaikenikäisille.

Tiistaina, lokakuun 1 p., klo 7:30 ill. Aikuisten kuoroharjoitus. Klo 7:30 ill. Viikkokokous hartausilaisuus. Kahvitarjoilu kustantavat Mr. ja Mrs. Raimo Ahl.

Pastori William Sumner pitää hartauden.

Bethel - seurakunta

Suomenkielinen radiohartaus HYVÄT UUTiset - lähetetään joka sunnuntiaamu asemalta WEIM - 1280, Fitchburg, klo 8:45.

Yleinen (suomenkielinen) jumalanpalvelus pidetään Kaleva Kodissa, 107 Mechanic St., Fitchburg, sunnuntaisin, alkaen klo 2 iltapäivällä. Erikoistilaisuuksista ilmoitetaan aina tarvittaessa.

Huhtala Oil Company
East Templeton
Puh. 632-1221
Perustettu 1945
Uudet asiakkaat tervetulleita
Yli 35 vuotta ammattitaitoista palvelua.

TANSSIT
SOVITTAJAN PUISTOSSA
Demond Pond, Rutland
Lauantaina, syyskuun 28, 1985
klo 8 - 12 yöllä
NILS LUNDIN SOITTAA
Kaikki tervetulleita!
Finnish American Club of Rutland

Florida kutsuu!
Edustakainen junan atka
Bostonia mihiin tahansa
Floridan kaupungeista
\$150 aikuisilta,
lapset puolella hinnalla.
GIT MATKATOIMISTO
69 Main St., Leominster
Puh. 537-4536

KOHTIVIRKAILIJALLE
PAIKKA
LEHTEMME TOIMITUKSESSA
Raivaaja Publishing Co.
147 Elm Street
Fitchburg, MA 01420
(617) 343-3822

JOYCE I. HANNULA
Personal Financial Planner
79 East Rd. - P.O. Box 500
Westminster, MA 01473
874-0629 or 832-6368

IDS
AMERICAN EXPRESS

Kaikenlaisia vakuutuksia... Puhutaan Suomea
NIEMI INSURANCE AGENCY, INC.
135 Main Street, P.O. BOX 309 Westminster, MA
Valitettavasti myös kiinteistöjä Puhelin 874-2921

LEGAL NOTICE
John F. Belliveau Scholarship Fund
The annual report of the Belliveau Scholarship Fund for the Fiscal year ending December 31, 1984 is available for public inspection for 180 days from this notice at the office of Bowen & Baker, Esqs. 280 Main St., Fitchburg, Mass. during normal business hours.

TANSSIT
SAIMAN PUISTOSSA
Fitchburgissa
Lauantaina, syyskuun 28, 1985
klo 8 - 12 yöllä
HI-LITES SOITTAA
KAIKKI Tervetulleita!
Finnish American Club of Saima

MAY FUNERAL SERVICE
HAUTAUSTOIMISTO
WINSLOW P. MAY, johtaja
Palvelusta Norwoodille ja ympäristölle
85 Nichols St., Norwood Mass.
Puh. 762-1509

HENRY J. LEBLANC Insurance Agency, Inc.
Täydellinen vakuutuspalvelu
KIINTEISTO - IRTAIMISTO
KODINOMISTAJIEN
AUTO - PALO - HENKIVAKUUTUS
376 Summer St., Fitchburg, Mass. Puh 343-4853
SUOMEA PUHUVIA VIRKAILJOITA

BOSK FUNERAL HOME
85 BLOSSOM ST. • FITCHBURG, MA 01420 • TELEPHONE: 342-3635
Serving All Faiths
FUNERALS • CREMATIONS • REMOVALS
Services Within Your Means
Local or Distant
Our convenient location,
easily accessible from
all parts of city and
suburban towns.
Ground Level Entrance
AMPLE OFF STREET AREA FOR PARKING

SAWYER-MILLER FUNERAL HOMES
129 ELM ST., FITCHBURG
Howard J. Miller, Director Phone All Branches 345-6778

Tonttukirkko

Myrskylässä on luonto huomattavasti leikittelyä. Se paanee uskomaa, että siellä on ihminen kävellyt jo silloin, kun kalliit olivat vielä luomisen jäljiltä pehmeät. Kankkulan kylän Yrjaksen tilan pelloissa on kalhossa lapsen kengän jälki ja Pakilassa saadaan ihmetellä jättiläisen jalanjälkiä.

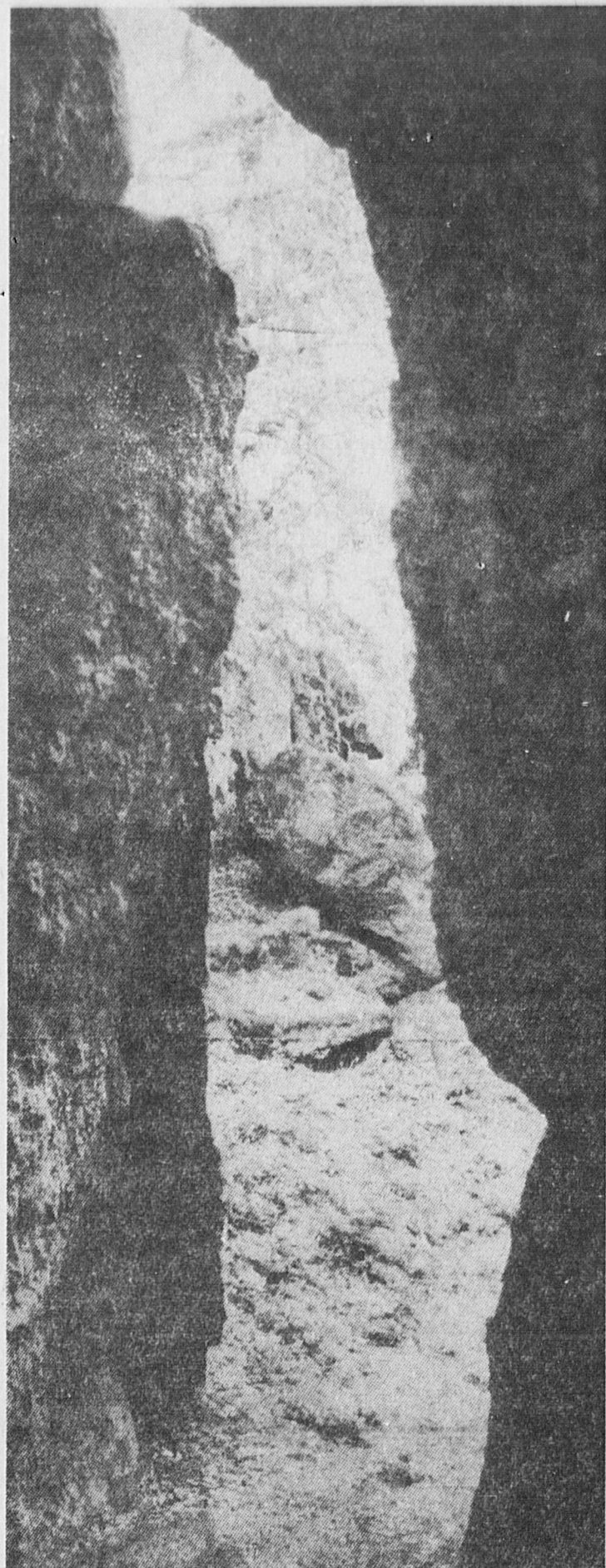
Muutamia luolakin on syntynyt ja niitä on mm. ison vihan aikana kipeästi tarvittu. Kun vihollisella oli linnaleirinsä naapuripitäjässä, kävivät sotilaat Myrskylässä, polttivat kirkon ja tekivät ihmisten kanssa kaikenlaista, jossa sitten rauhan jälleen palattua oli selvittelemistä. Ihmisiä lähti pakoon Ruotsia myöten. Pitäjään oli tullut ruotsalaisasutusta, jolla oli sukulaisuus suhteet vielä entiseen kotimaahan. Sinne mentiin. Osattinhan Myrskylässä ruotsia. Muutamista paikallisista pakopaikoista on tietoja. Kirkonkylän Kirkkojärven rannassa oleva Vähä-Helveti mainitaan pakopalkkana. Siellä on sopiva kalliokolo.

Hallilassa, jonka ruotsinkielinen nimi on Skomakarböle eli Suutarinkylä, on Sulkavanjärvi. Järven nimi johtuu luultavasti samannimisestä kalasta ja kyllä on tarun mukaan saanut nimen siitä, että kaikki muut asukkaat kuolivat ruttoon ja vain suutari selvisi hengissä. Milloin tuo olisi tapahtunut, sen osoittavat ruttotiedot. Mm. ennen isoa vihaa kulkui Suomessa rutto ja 1300-luvulla koettiin musta surma. Asukkaita Myrskylässä oli jo tuolloin.

Sulkavanjärven rannassa on erikoinen luonnonnähtävyys. Jolle on annettu nimi Tonttukirkko. Se on sen verran erikoinen luonnon luomus, että siitä yksi ja toinen kävisi ihmettelemässä, mutta opasteita ja polkua sinne ei ole. Paikallinen maanviljelijä on juuri leikkannut pellolta viljansa, niin että nyt Tonttukirkkoa katsomassa voi käydä talleamatta kunnan talonpojan vainoita.

Sulkavanjärven rannat ovat lohkareikkoja monissa paikoissa, mutta Tonttukirkko on rakennettu jättilohkareista, jotka panevat katselijansa kapuamaan ylös ja alas. Lohkareiden väliin muodostuu isokokoinen luola, jossa katto paikoin on avoin ja perukassa ollaan jo kalliion suojaissa. Tuskin tämä paikka on kaikilla aikojilla ollut asumattomana. Ainakin kontio on siellä saattanut talviuninaan vetää, mutta häätäminen pillopaikain Tonttukirkko on hyvänlainen.

Kun ohli kulkevat ihmiset taapaavat käydä katsellessaan Askolan hirmu suurta hidenkirnua, tarjoaisi Tonttukirkko ja erästä muut luonnonnähtävyyden Myrskylässä kävijöille saman-

Kirjojen mukaan Karkalanniemen Torholan luola olisi tilavuudeltaan Suomen suurin. Tonttukirkko ei ole pienempiä. Joistakin kohdista siitä kylläkin puuttuu katto.

laista katselemista. Tonttukirkkoon pitäisi vain saada polku, joka kierräisi viljavainion sopivan matkan etäisyydeltä ja opaste tien varteen kertomaan, missä tontun kirkko on.

Erkki Wiksten

Suomen väkiluku kasvoi - Helsingin väheni

Suomen väkiluku oli vuoden alussa lähes 4,9 miljoonaa henkeä, linnenee Tilastokeskuksen väestötilastosta. Tilaston mukaan suomalaisia oli viime vuonna lähes 24 000 enemmän kuin vuonna 1983. Väestönlisäyksestä Uudenmaan läänin keräsi yli puolet eli 12 500 henkeä.

Väestömäärä lisääntyi kaikissa muissa läänneissä paitsi Kymen ja Pohjois-Karjalan läänneissä.

Vuoden alun henkikirjoitusten mukaan tarkka väkiluku oli 4 893 878. Kaupunkilaisia suomalaisista oli 60 prosenttia, ja noin puolet väestöstä asui linnan Rauma - Valkeakoski - Iimatra eteläpuolella.

Vaikka Helsingin väkiluku väheni noin 270 hengellä, sen asema väekäimpänä kaupunkina ei ole uhattu. Kaupungin väestönlisäyksestä oli vuoden alussa reilut 484 000 henkeä. Toiseksi väekäin kaupunki on Tampere, jossa asui noin 168 200 suomalaista. Turun väestönlisäyksestä tilastoitiin vuoden alussa lähes 162 400.

Viime vuonna Suomessa asui noin 16 700 ulkomaan kansalaista. Kymmenen vuotta sitten ulkomaalaisia oli Suomessa noin 11 300.

Suomalaisia naisia oli noin 155 000 enemmän kuin suomalaisia miehiä.

Presidentti Koivistolle korkean tason vastaanotto

MOSKOVA, N-Liitto - Presidentti Mauno Koivisto sai korkean tason vastaanoton Moskovassa aloittaessaan viime viikon keskiviikkona kymmenen viikon vierailunsa Neuvostoliitossa.

Presidenttiparia oli Moskovassa lentokentällä vastassa Neuvostoliiton presidentti Andrei Gromyko puolisoineen, Neuvostoliiton varapresidentti, Tadžikistanin neuvostotasavallan presidentti Galbasar Palajev, Neuvostoliiton varapääministeri, Neuvostoliiton - Suomi-seuran puheenjohtaja Nikolai Talyzin sekä ensimmäinen varaulkoministeri Viktor Maltsev.

Vierailun luonteesta johtuen - kysehan on epävirallisesta työvierailusta - tervetulois- ja muodollisuudet olivat lyhyet ja

koruttomat.

Ystävällisyys oli sitäkin sydämmellisempi. Tosin Moskovassa sää oli sateinen ja syksyinen.

Presidentin vierailun ensimmäisen päivän ohjelma oli niin ikään koruttoman lyhyt. Suomalaisella vuorokoneella saapumisen jälkeen illalla oli ohjelmassa majottuminen, jonka jälkeen aika oli niin sanotusti vapaa.

Vierailun poliittiset huippukohtat olivatkin torstaina, jolloin presidentti tapasi ensimmäisen kerran poliittisissa merkeissä NKP:n keskuskomitean pääsihteerin M.S. Gorbatschovin. Torstai-iltapäättyi Gorbatschovin tarjoamiin epävirallisiin päivällisiin Kremliissä.

Muotoilun päämaja Suomeen

Suomalainen muotoilu saavutti merkittävän kansainvälisen voiton, kun teollisen muotoilun maailmanjärjestön ICSID:in päämaja siirtyy Suomeen. Washingtonissa Yhdysvalloissa kokoontunut muotoilijoiden kattojärjestön yleiskokous valitsi tulevan toiminnanjohtajansa Suomesta.

Hän on Teollisuustalteen Hitto Ornamon toiminnanjohtaja Kaarina Pohto.

Nimityksen myötä koko muotoilun maailmanjärjestön päämaja siirtyy Suomeen Brysselistä, missä se on tähän mennessä toiminut.

Järjestön tuleva toiminnanjohtaja Kaarina Pohto voi myös siirron nimenomaan ehdoksi, kun kansainvälisen muotoilujärjestön organisattorin virkaa tarjottiin hänelle. "Belgia ei ole ollenkaan sellainen muotoilumaa kuin mitä Suomi on. Sitä paitsi päämajan siirtymistä Suomeen saamme kansain-

välisistä yhteyksistä hyödyn koko muotoilullemme" hän sanoo.

Muotoilujärjestön ICSID:in päämaja tulee Suomessa toimimaan läheisessä yhteistyössä sekä suomalaisten muotoilijoiden ammattijärjestön Ornamon että Suomen taideteollisuusyhdistyksen kanssa. Se saa yhteiset toimitilat Ornamon kanssa.

ICSID:in tuleva toiminnanjohtaja Kaarina Pohto voi myös jatkaa tehtäväänsä Ornamossa. "Puolet työstäni tulee olemaan kansainvälistä ja toinen puoli suomalaista".

Hänen kansainvälinen tehtävänsä alkaa jo syyskuussa ja toimikausi kestää kuusi vuotta.

Muotoilijoiden maailmanjärjestön kuuluu jäsenenä kansallisia teollisen muotoilun ammattiliittoja ja muita yhteisöjä 67:stä maasta sekä idästä että lännestä.

Apu Afrikkaan

Helsingin olympiastadionilla pidetyn Apu Afrikalle futis-konsertin tuottojen arvoidaan nousevan lähes 200 000 markkaan.

Tapahtuman järjestäjänä toiminnut Helsingin Jalkapalloklubi HJK oli kerännyt tilaisuuteen yli sata artistia Eino Grönistä Kojoon ja Popedaan.

Konsertti pidettiin HJK-II-talossa -mestaruussarjatoimintayhteisössä. Otelu ja konsertti keräsivät yhteensä lähes 10 000 katsojaa ja kuulijaa.

Apu Afrikkaan keräys tapahtuu Suomen Punaisen Ristin, Mannerheimin lastensuojeluliiton ja Apu-lehden yhteistyönä, ja sen tavoitteena on kiireellisen avun toimittaminen Afrikan nälkäalueille.

Muita keräyksen päätätahumia ovat Festa-nuorisomessut Tampereella tässä kuussa, joka samalla siihen osallistuvan aikakauslehdessä keäryskuukausi. Lokakuu on Mannerheimin lastensuojeluliiton kampanjakuu.

Marraskuussa kampanjoi SPR, ja kuukauden näkyvin huipputapahtuma on "nälkäpäivä" järjestettävä jättilounas Senaatin-tiloilla, jolloin tavoitteena on myydä 25 000 annosta apu-papua -soppaa keräyksen hyväksi. Kuukauden alussa SPR järjestää oman Afrikka-konserttinsa. Muita loppuvuoden tempauksia ovat tavarakeräys ja suuri joulutapahtuma.

Avun tarve Afrikassa on tällä haavaa suurin Etiopiasa, Sudanissa ja muissa Sahelin vatiioissa.

CIA/suomalaisdiplomaatti

Yhdysvaltain tiedustelupalvelun CIA:n värväyslistalle joutunut ulkoasiainsihteerin Erkki Huittinen oli täysin perillä amerikkalaisten hankkeista värvätä hänet agentiksi.

-Itse värväysyritystä ei koskaan tapahtunut, mutta tiesin kyllä mitä tapaamani henkilö ajoi takaa, Huittinen kertoi Ilta-Sanomille antamassaan haastattelussa syysk. 5 päivänä Ateenasta.

Huittisen mukaan on hyvin tavallista, että myös suomalaisia lähetystövirkaajia pyritään saamaan vieraan vallan agenteiksi.

-Se kuuluu kahdenkeskisen kanssakäymisen käytäntöön, jolta ei voi välttyä.

CIA kiinnostui Huittisestä jo vuonna 1978, kun hän toimi lähetystöavustajana Suomen suurlähetystössä Wienissä.

1979 Huittinen siirtyi Teheraniin. Siellä hän joutui tietämään CIA:n värväyslistalle. CIA kaavaili saavansa Huittisen vakolutoimien Neuvostoliiton Teheranin suurlähetystä vastaan.

Huittinen ehti saada jopa koodinimen ennen kuin CIA:n asiantuntijat "Dimitroff", lähetettiin värväystoimiin. "Dimitroff" arvioi, että Huittisella oli mahdollisuuksia soluttautua neuvostodiplomaattien piiriin Iranissa.

Yhdysvaltalainen hanke suomalaisia virkamiehistä vastaan pysyi pimeessä, kunnes Yhdysvaltain suurlähetystöä rakennusta miehittäneet iranilaisopiskelijat saivat äskettäin kootuksi tapausta valaisevat asiakirjat.

Huittinen sai tietää asiakirjoista vasta hiljattain, kun Helsingin Sanomat lähetti hänelle niistä valokopiot.

Huittinen uskoo, että asiakirjojen julkittuun vaikutti vahvasti poikkeukselliset olosuhteet Iranissa 1979.

Molemmat asiakirjat ovat salaisuuksia, joita vaihdettiin CIA:n ja sen Teheranin suurlähetystössä toimivan aseman välillä. Sähkeet lähetettiin myös CIA:n helsinkiläiselle asemalle.

Sähkeet oli päivätty 31. lokakuuta 1979 eli neljää päivää ennen kuin iranilaiset opiskelijat valtasivat lähetystön Teheranissa.

Lähetystön valtauksen jälkeen opiskelijat alkoivat koota löytämiään paperisaukaleita. Ne paljastuivat huippusalaisiksi asiakirjoiksi.

Teheranissa paljastuneiden asiakirjojen mukaan Huittinen oli jo edellisessä asemapaikassaan Wienissä toiminut tietämättään puolentoista vuoden ajan tiedontantajana erästä neuvostovirkailijasta, joka kiinnosti CIA:ta.

Huittinen sanoo, että hän ei Wienissä toimissaan havainnut mitään sellaista, joka olisi viittanut hänen hyväksikäyttämiseensä.

Kuka kyseinen amerikkalainen agentti oli? -En mielelläni puhu näistä asioista lehtien palstoilla. Missä asemassa hän toimi?

-Siitä en halua puhua. Huittinen ei myöskään halua kertoa, kuka oli salaperäinen "Dimitroff" tai tapasiko hän koskaan sennimistä henkilöitä. -Kontaktit ulkomaisiin diplomaatteihin kuuluu työn kuvaan ja "kosiskeluyritykset" ovat tavallaisia, Huittinen kuitenkin sanoo.

Huittinen kertoo, että diplomaattikunnalle tervoitetaan, että kaikenlainen vieraan vallan värväystoiminta torjutaan.

-En usko, että kukaan suomalainen diplomaatti suostuu systemaattiseen tietojen vaihtamiseen.

Huittinen sanoo, että ulkoasiainhallinnossa on oltava koko ajan varuillaan.

-Avustuspöytä tulee monelta suunnalta.

Ulkoministeriöstä ei välitömmästä kommentoitu Huittiseen kohdistuneita värväysuunnitelmia.

Rosberg saa ajaa suomalais-lisenssillä

Keijo Rosberg saa ajaa suomalaisella lisenssillä Etelä-Afrikan formula 1-auton Grand Prix -osakilpailussa. Autourheilun kansallinen keskusliitto (AKK) ilmoitti viime viikon torstaisessa kokouksessaan, ettei ole mitään pykälää, joka oikeuttaisivat ottamaan Rosbergilta pois lisenssin. AKK:n hallitus oli kuolla Helsingissä.

AKK:n päätös meinaa sitä, että Rosberg ajaa suomalaisella lisenssillä 19. lokakuuta Kyämin GP-osakilpailussa, joka on tämän kauden toiseksi viimeinen. Opetusministeriö kehotti AKK:ta eväämään Rosbergin lisenssin, jos hän ajaa Etelä-Afrikassa. Opetusministeri Kaarina Suonio uhkasi pättää AKK:n valitontuen, jos se sallii Rosbergin ajaa suomalaisella lisenssillä Etelä-Afrikassa.

Autourheiluliiton torstaisen päätöksen jälkeen ministeri Suonio sanoi, ettei AKK:n tarvitse pelätä menettävänsä valitontukeaan.

Opetusministeri Suonio tosin vaatii AKK:ta toimia, joilla se pyrkisi painostamaan Kansainvälistä liittoa FISA:aa sulkeamaan Etelä-Afrikan liiton pois FISA:sta ja sen katto-organisaatiosta FIA:sta.

FLY SAS TO FINLAND

Enjoy wide body comfort from our five gateway cities—
New York, Chicago, Los Angeles, Seattle and Anchorage.
Make convenient connections throughout Scandinavia to the principal cities in Finland.
Ask your Travel Agent about Scandinavian Airlines convenient schedules, low air fares and traditional hospitality and service.

FINNEXPRESS

FINNTASTIC GROUP FLIGHTS

FINNAIR SCHEDULED SERVICE

WEEKLY DEPARTURES—WEEKLY RETURNS

MINIMUM STAY 1 WEEK — MAXIMUM STAY 1 YEAR

LOWEST AVAILABLE AIRFARES FROM

NEW YORK \$495 • SEATTLE \$595

LOS ANGELES \$695 • MONTREAL \$595*

* RULES AVAILABLE UPON REQUEST

CHILDREN 50% — INFANTS 10%

MONEY-SAVING TAX-FREE CONNECTIONS FROM ALL OTHER AIRPORTS IN NORTH AMERICA

SEATS ARE LIMITED — RESERVE YOURS EARLY

FOR RESERVATIONS CONTACT:

TRAVEL SERVICE

40 East 49th Street New York, N.Y. 10017

Telephones:

212 832-8989 800 223-0567